

Pirkanmaan pelastustoimen
palvelutasopäätöksen
tarkistaminen 2020 - 2021

**PIRKANMAAN
PELASTUSLAITOS**

Sisällysluettelo

1. Yleistä.....	3
1.1 Pelastustoimi.....	3
1.2 Pirkanmaan pelastuslaitos.....	3
1.3 Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen tarkistuksen 2020 - 2021 valmistelu.....	3
1.3.1 Lainsäädäntö	4
1.3.2 Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät	5
1.3.3 Palvelutasopäätösprosessi.....	7
2. Palvelutasopäätöksen perusteet.....	8
2.1 Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi.....	8
2.1.1 Onnettomuuksien ehkäisy	8
2.1.2 Pelastustoiminta.....	9
2.1.3 Ensihoito.....	12
2.2 Paloturvallisuusseuranta.....	13
2.2.1 Aiheutuneet vahingot.....	13
2.2.2 Turvallisuusviestintä	14
2.3 Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman toteutuminen	15
2.3.1 Onnettomuuksien ennaltaehkäisy.....	15
2.3.2 Pelastustoiminta.....	15
2.3.3 Varautuminen.....	16
2.3.4 Kunnan valmiustoiminnan tukeminen.....	16
2.3.5 Ensihoito	17
2.4 Suoritteet.....	18
2.5 Toimintavalmiustavoitteiden täytyminen	20
2.5.1 Palvelutasopäätöksen toimintavalmiusaikatavoitteiden toteutuminen	20
2.5.2 Toimintavalmiuden toteutuminen riskiruuduittain.....	21
2.6 Toiminnan muutokset 2017 - 2019.....	23
2.6.1 Muutokset paloasemaverkoston toimintavalmiudessa.....	24
2.7 Toiminnan tavoitteiden ja suorituskyvyn arviointi	25
2.7.1 Onnettomuuksien ehkäisy Pirkanmaalla	25
2.7.2 Pelastustoiminta.....	26
3. Riskien ja uhkien arviointi.....	29
3.1 Toimintaympäristön muutokset	29
3.2 Muutokset riskialueissa.....	30
3.3 Pirkanmaan maakuntastrategia 2040 ja sen mukaiset ohjelmat.....	32
3.4 Palvelutasokaudella esiin tulleet uudet riskitekijät.....	34
4. Johtopäätökset	35
5. Palvelutasopäätös.....	36

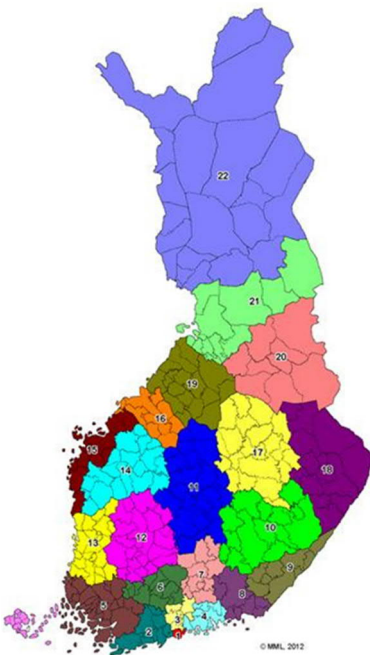
5.1 Viranomaisohjaus	36
5.2 Turvallisuusviestintä	36
5.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi	37
5.4 Palontutkinta.....	38
5.5 Valvontatehtävät.....	39
5.6 Pelastustoiminta	40
5.6.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin.....	40
5.6.2 Varautuminen häiriötilanteisiin.....	42
5.6.3 Poikkeusolot.....	43
5.6.4 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat.....	44
5.6.5 Öljyntorjunta.....	45
5.7 Ensihoitopalvelut	45
5.8 Kansainvälinen toiminta.....	45
5.9 Kuntien valmiussuunnittelun tukeminen	46
6. Palvelutason kehittämissuunnitelma 2020 - 2021	47
6.1 Onnettomuuksien ehkäisy.....	47
6.2 Pelastustoiminta	47
6.2.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin.....	47
6.2.2 Varautuminen häiriötilanteisiin	48
6.2.3 Poikkeusolot.....	48
6.2.4 Öljyntorjunta.....	48
6.2.5 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat.....	48
6.3 Ensihoito	48
6.4 Kunnan valmiustoiminnan tukeminen.....	49

Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen tarkistus 2020 - 2021

1. Yleistä

1.1 Pelastustoimi

Sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointia ja valmistelee sitä koskevan lainsäädännön. Tavoitteena on turvallinen ja kriisinkestävä Suomi. Suomessa on 22 kuntien yhteisesti ylläpitämää pelastuslaitosta, jotka hoitavat pelastustoimen tehtävät alueellaan.

1.2 Pirkanmaan pelastuslaitos

Pirkanmaan pelastuslaitos huolehtii Pirkanmaan alueen 22 kunnan pelastustoimesta. Pelastuslaitoksen keskeiset tehtäväalueet lain mukaan ovat onnettomuuksien ennaltaehkäisy, ihmisten ja omaisuuden pelastaminen, ympäristön suojaaminen sekä normaaliajan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen.

1.3 Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen tarkistuksen 2020 - 2021 valmistelu

Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös on strateginen asiakirja, jossa kuvataan Pirkanmaan pelastuslaitoksen toiminta ja tavoitteet yleisellä tasolla.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen valmistelussa tarkistetaan edellisen palvelutasokauden 2014 -2019 arviointi, alueen uhkissa ja riskeissä tapahtuneet muutokset, arvioidaan toiminnan tavoitteita ja suorituskykyä sekä palvelutasopäätöksen toteutumista ja

seurantaa. Tarkistuksessa tehdään riskien ja uhkien sekä suorituskyvyn ja tavoitteiden arvioinnin perusteella tarvittavat muutokset palvelutasopäätökseen lakisääteisistä ja pelastuslaitoksen muista tehtävistä. Seuraava palvelutasopäätös valmistellaan uudeksi valtuustokaudeksi 2022 - 2025. Valmisteluun liitetään Paloturvallisuustutkimuksen toteuttaminen 2020.

Pelastustoimen palvelutason tulee lain mukaan vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasopäätöksen tulee perustua meneillään olevan palvelutasokauden arvioinnin, uhkien arvioinnin ja keskeisten suunnitelmien pohjalta tehtyihin johtopäätöksiin.

Tässä esityksessä on arvioitu Pirkanmaan pelastustoimen nykyisen palvelutasopäätöksen ja sen kehittämisehdotusten toteutumista analysoimalla tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksia. Aineistona on käytetty Pirkanmaan pelastuslaitoksen suoritteita sekä tavoitteiden toteutumaa palvelutasokaudella.

Esityksessä on myös kuvattu palvelutasokauden merkittävimpiä toiminnallisia ja Pirkanmaan paloasemaverkostoon kohdistuvia muutoksia. Toimintaympäristön muutoksia on tarkasteltu riskialueiden, Pirkanmaan maakuntastrategian ja kuntien merkittävimpien maankäyttösuunnitelmien pohjalta.

Analyysin perusteella on tehty johtopäätökset, jotka toimivat pohjana esityksessä nykyisen Pirkanmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen tarkistamiseksi.

1.3.1 Lainsäädäntö

Pelastuslain 27 §:n mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta, pelastuslaitoksen toiminnan ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista pelastuslaissa sille säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan: 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa; 2) pelastustoimen valvontatehtävistä; 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä; 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Edellä mainitun lisäksi pelastuslaitos: 1) voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella; 2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu; 3) huolehtii öljytorjunnasta ja muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitokselle 27 §:n 2 momentissa säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että

onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Pelastuslain 28 §:n mukaan pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa.

Pelastuslain 29 §:n mukaan alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämistä. Päätös on voimassa määräajan.

Palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi. Pelastuslain 85 §:n mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että alueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Tässä tarkoituksessa aluehallintovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta alueen pelastustoimelta tarpeellisia tietoja ja selvityksiä. Jos palvelutasossa on huomattavia epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi pelastuslain 105 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla velvoittaa alueen pelastustoimen saattamaan palvelut tässä laissa vaaditulle tasolle.

1.3.2 Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät

Pirkanmaan pelastuslaitoksen toimintaa ohjaavina painopisteinä ja strategisina päämäärinä toimivat Tampereen kaupunkistrategia, Pirkanmaan maakuntastrategiat ja niiden mukaiset **ohjelmat**, valtakunnallinen Pelastustoimen strategia 2025 ja sisäisen turvallisuuden ohjelma sekä Pirkanmaan pelastustoimen visio.

Tampereen kaupunkistrategiassa viestitetään yhdessä toimimisesta vastuullisesti, avoimesti ja rohkeasti. Strategisina painopisteinä on yhdessä toimiminen ja inhimillisyys, koulutus ja osaaminen, luovuus ja innovatiivisuus sekä urbaani ja kestävästi kasvava. Painopisteet ja strategiset päämäärät kuvaavat arvoja ja toimintatapoja. Tavoitteiden perustana on uudistumiskykyisyys.

Pirkanmaan maakuntastrategiassa 2040 kuvataan ja ohjataan maankäytön perusratkaisuja Pirkanmaalla. Maankäytön perusratkaisut määrittävät aluerakenteen strategisen tavoitekuvan, jota maakuntakaavan ohjausvaikutuksen lisäksi edistetään ohjelmallisilla toimenpiteillä. Maakuntakaavassa tiivistyvän ydinkaupunkiseudun ja seutukeskusten lisäksi painottuu maakunnan eteläinen, pääradan suuntainen kasvu. Aluekehityksen ajurina on Helsinki-Hämeenlinna-Tampere - kehitysvyöhykkeen kasvu ja potentiaali. Ydinkaupunkiseudulla edistetään kahden uuden alakeskuksen syntymistä erityisesti Tampereen ja Lempäälään välisellä alueella. Maankäytön suunnittelussa varaudutaan läntisen ratayhteyden toteuttamiseen ja järjestelyratapihan siirtoon. Myös Puskiaisten oikaisun (vt 3) ja 2-kehän toteuttamiseen valmistaudutaan. Maakuntastrategia on yksi osa pelastustoimen tulevaisuuden toimintaympäristön ja sen riskien ja uhkien arvioinnissa käytettävä aineistoa, joka ohjaa myös pelastustoimen palveluverkoston tulevaisuuden

suunnittelua. Yhdyskuntarakentamisen kasvusuunnat ja liikenneverkkojen rakentaminen tulee huomioida pelastustoimen palveluita ja palveluverkkoa kehitettäessä.

Pelastustoimen kehittämisen strategiassa 2025 tuodaan esille yhteiskunnan kokonaisturvallisuus ja siihen liittyvät kansalliset tavoitteet sekä Pelastustoimen arvot: Inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti - yhteistyössä. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen liittyviä palvelulupauksia ja tavoitteita ovat:

- Onnettomuuksien vähentäminen
- Pelastustoiminnasta vastaaminen
- Siviilivalmiuden ylläpitäminen ja kehittäminen
- Onnettomuuksien seuraamusten rajoittaminen ja pelastustoimen valmiuden laaja yhteiskunnallinen hyödyntäminen
- Terveystuon kanssa ensivaste- ja ensihoitopalvelujen tuottaminen

Kansallisina tavoitteina esitetään:

- Jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä
- Riskejä vastaavat valmiudet
- Siviilivalmiuden yhteen sovittaja ja luotettu yhteistyökumppani
- Yhdenmukaiset pelastustoimen palvelut koko maassa
- Turvallisuusvalistuksen ja -tietoisuuden maksimointi
- Toimintamenetelmien kehittäminen
- Pelastushenkilöstön hyvinvoinnin takaaminen

Pelastustoimen kehittämisen palvelulupauksissa ja kansallisissa tavoitteissa korostuu laaja yhteistyö eri tasoilla ja pelastustoimen valmiuden yhteiskunnallinen hyödyntäminen. Pelastustoimen valmiutta ylläpidetään ja kehitetään jatkuvaan riskianalyysiin perustuen huolehtien pelastuslaitosten suorituskyvystä siviilivalmiuden yhteistyön koordinoinnista.

Sisäisen turvallisuuden strategiassa esitetään sisäisen turvallisuuden päämäärät ja visio, kehitykseen vaikuttavia muutosvoimia sekä tarvittavia toimenpiteitä ja niiden kohdentamista.

Päämäärät ja Visio: Suomi on maailman turvallisin maa

- Turvallisuusympäristön analysointi ja muutosten ennakointi
- Syrjäytymisen aiheuttaman turvattomuuden ennalta torjuminen
- Turvallisuusrakenteiden ja -prosessien tehokkuus ja vaikuttavuus
- Yksilön ja yhteiskunnan kriisinsietokyvyn ylläpito ja kehittäminen

Muutosvoimat (muuttuva ympäristö ja Suomen ulkopuoliset tekijät)

- Ääriliikkeet ja -ideologiat
- Monimuotoinen polarisaatio (ääriajattelu tai -toiminta)
- Arvojen sirpaloituminen

- Julkinen talous
- Maahanmuuton turvallisuusvaikutukset
- Globaali turvallisuusympäristö
- Teknologia

Toimenpiteet (laaja valtakunnan läpäisevä yhteistyö)

Kohdentaminen: Ilmiöt joissa arjen turvallisuuden riskit ovat kasvaneet tai haittaavat koko yhteiskunnan tai laajan väestöosan turvallisuutta

- Analysointi ja ennakointi
- Toimivaltuudet ja suorituskyky
- Arjen turvallisuus
- Osaaminen ja kriisinkestokyky
- Turvallisuuden innovaatiot
- Turvallisuuden ohjaus
- Maakuntien ja kuntien työ
- Seuranta

Pirkanmaan pelastustoimen visiona on Turvallinen Pirkanmaa. Vision mukaisesti ihmiset kokevat olonsa turvalliseksi, onnettomuuksia ennaltaehkäistään, ihmiset osaavat toimia oikein onnettomuuden sattuessa, onnettomuuksissa ja niiden uhkatilanteissa ihmisiä, eläimiä ja omaisuutta pelastetaan ja vahinkoja rajoitetaan, yhteiskunta on varautunut häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Strategisena tavoitteena Pirkanmaan pelastuslaitos on olla edelleen uudistumiskykyinen edelläkävijä pelastustoimen palveluiden kehittämisessä yhteistyöhakuisesti eri toimijoiden kanssa.

1.3.3 Palvelutasopäätösprosessi

Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen tarkistuksen 2020 - 2021 valmistelu aloitettiin kesäkuussa 2019 yhteisneuvottelulla palvelutasopäätöksen toteutumisesta, sisällöstä ja palvelujen kehittämisajatuksista Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen vastuualueen edustajien kanssa.

Nyt esittelyssä oleva palvelutasopäätöksen tarkistus on valmisteltu Pirkanmaan pelastuslaitoksella virkamiestyönä vastuualueittain.

Palvelutasopäätöksen tarkistus on valmisteltu vuosille 2020 – 2021. Seuraava palvelutasopäätös valmistellaan uudelle valtuustokaudelle vuosille 2022 - 2025. Pirkanmaan pelastuslaitos on pyytänyt lausunnot palvelutasopäätösehdotuksesta Pirkanmaan kunnilta.

2. Palvelutasopäätöksen perusteet

2.1 Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Palvelutasopäätöksen toteutumista seurataan palvelutasokauden, toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman tasoilla. Toimintasuunnitelmassa määritellään talousarviossa sitovat tavoitteet, joiden toteutumaa seurataan kolmannesvuosittain ja raportoidaan kaupunginhallitukselle. Toimintasuunnitelman tavoitteet määritellään vastuualueittain ja toimintayksiköittäin. Vuosisuunnitelmassa asetettuja tavoitteita seurataan ja raportoidaan kuukausittain pelastuslaitoksen johtoryhmän kokouksissa. Palvelutasopäätöstä muutetaan tarpeen mukaan, jos riskeissä tai toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

2.1.1 Onnettomuuksien ehkäisy

Palvelutasopäätöksen tavoitteet ovat toteutuneet onnettomuuksien ehkäisyssä ja toimintoja on saatu kehitettyä ohjauksessa, neuvonnassa, palontutkinnassa sekä valvonnassa.

Ohjaus, neuvonta ja yhteistyö

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ja neuvontaa on annettu kuntalaisille, viranomaisille ja yrityksille osana pelastustoimen päivittäisiä valvonnan, pelastustoiminnan, varautumisen, hallinnon ja turvallisuusviestinnän tehtäviä sekä erillisen päivystävän palotarkastajan palvelun, verkkosivujen sekä yhteistyössä muiden pelastuslaitosten ja viranomaisten kanssa laadittujen opasmateriaalien avulla. Päivystävän palotarkastajan puhelinpalveluun tulee vuodessa n. 700 puhelua ja erilaisia lausuntoja ja muuta tilastoitua neuvontaa annetaan vuosittain yli tuhat kpl. Päivittäisten tehtävien ohessa annettua suullista ja sähköpostitse tapahtuvaa ohjausta ja neuvontaa ei tilastoida.

Viranomaisyhteistyö sekä yhteistyö Pirkanmaalaisten yhteisöjen ja asukkaiden kanssa on toteutunut molemminpuolisten tarpeiden ja resurssien mahdollistamissa puitteissa. Pelastustoimen puolelta on panostettu erityisesti iäkkäiden ja muiden erityisryhmien asumisen turvallisuuden kehittämiseen sekä siihen liittyvään yhteistyöhön. Pelastuslaitokselle on perustettu erillinen asumisen turvallisuuden tiimi, johon on sijoitettuna tällä hetkellä 4 vakanssia. Tiimin toimesta on järjestetty 69 koulutustilaisuutta ja koulutettu 1376 Pirkanmaalaista kodinhoitajaa vuosina 2014 - 2018. Yhdessä kotihoidon kanssa on suoritettu 2014 - 2018 1578 kotikäyntiä.

Onnettomuustutkinta

Pelastustoimelle kuuluvaa onnettomuustutkintaa on suoritettu palvelutasopäätöksen mukaisesti. Päivittäisonnettomuuksista pelastustoimen PRONTO tietojärjestelmään laadittavien onnettomuusselosteiden lisäksi järjestelmään on laadittu kansallisen ohjeistuksen mukaiset palontutkintaselosteet niitä edellyttävistä tilanteista. Erillisellä päätöksellä on laadittu myös muutamia laajempia onnettomuustutkintaselosteita poikkeuksellisista onnettomuuksista. Pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti kansallisiin teematutkintoihin sekä laatinut vuosittain koosteen automaattisen sammuuslaitteiston toiminnasta hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasunnoissa. Toiminnan kehittämiseksi on laadittu erillinen kehittämissuunnitelma kansallisten suuntaviivojen pohjalta.

Valvontatoiminta

Pelastuslaitoksen valvontatoimintaa on toteutettu vuosittain päivitetyn valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelman pohjana on kansallinen pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valvontasuunnitelmaohje, jota on tarkennettu paikallisen riskinarvioinnin ja tarpeiden pohjalta. Määräaikaisessa valvonnassa valvontakeinoina käytetään sekä perinteistä kohteessa suoritettavaa viranomaisvalvontaa, että paloturvallisuuden itsearviointiin perustuvaa asiakirjavalvontaa.

Säännöllisesti (määräajoin) valvottavien yritys- ja laitoskohteiden määrä on vaihdellut vuosittain 2300 - 2500 kpl välillä. Valvontatiheys vaihtelee kohteen riskien ja käyttötavan mukaan 12 kk ja 120 kk välillä. Aikavälillä 2014 - 2018 on kohteisiin suoritettu yhteensä 11394 valvontakäyntiä.

Asuinrakennuksista pientalojen ja rivitalojen valvonta toteutetaan nykyisin ensisijaisesti paloturvallisuuden itsearviointiin perustuen. Valvontavälinä asuinrakennuksissa käytetään tyypillisimmin 60 kk määräväliä. Valvottavia pientaloja on vuosittain n. 15 000 – 20 000 kpl ja näistä 70 - 85 % palauttaa itsearviointilomakkeen. Loppuihin pyritään suorittamaan valvontakäynti, mutta asukkaita kohdataan vain noin 35 %:ssa kohteita. Valvonnalla on saavutettu vuosina 2014 - 2018 yhteensä n. 68 000 pientaloa (77 % kohteiden kokonaismäärästä). Pelastussuunnitteluvollisia rivitaloja ja kerrostaloja on valvonnan piirissä vuosittain 1000 - 1500 kpl. Itsearviointilla ja perinteisillä palotarkastuksilla on tavoitettu 2014 – 2018 aikana yhteensä n. 6300 kohdetta (84 % kohteiden kokonaismäärästä). Vapaa-ajan asuntojen osalta viranomaisvalvonnasta on luovuttu kohteiden riskianalyyysiin perustuen 2019 alkaen ja korvattu se itsearviointiin perustuvalla turvallisuusviestinnällä.

Nuohous

Nuohouspalvelujen järjestämistä koskevat pelastuslain muutokset tulivat voimaan 1.1.2019. Muutoksessa pelastuslaitoksilta poistui velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan. Nuohouspalvelut vapautuivat kilpailulle viimeistään siirtymäajan päättyessä 30.6.2019. Pääosassa Pirkanmaata piirinuohoussopimukset päättyivät nuohoojien aloitteesta jo aiemmin keväällä.

Nykyisen lainsäädännön puitteissa pelastuslaitos valvoo rakennusten omistajien ja haltijoiden nuohouttamisveloitteen toteuttamista osana valvontatoimintaa.

Turvallisuusviestintä

Palvelutasopäätöksen tavoitteet turvallisuusviestinnässä ovat toteutuneet. Turvallisuusviestinnän eri toimintamuodot tavoittavat vuosittain noin 20 % pirkanmaalaisista vuosittaisten suunnitelmien mukaisesti. Tarkoituksenmukainen yhteistyö muiden viranomaisten, alueella toimivien tahojen ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa on laajentunut. Henkilöstöresurssia turvallisuusviestintään on lisätty 3,5 päätoimisesta henkilöstä seitsemään päätoimiseen henkilöön.

2.1.2 Pelastustoiminta

Palvelutasopäätöksen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet pelastustoiminnan varautumisessa päivittäisiin tilanteisiin, häiriötilanteisiin, poikkeusoloihin ja pelastustoimintaan erityistilanteissa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteet ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutumisen osalta Tampereen kaupunkialueen joissakin I-riskiluokan

ruuduissa eivät ole toteutuneet täysimääräisesti kansallisten toimintavalmius- ja palvelutasopäätöksen laadintaohjeiden mukaisesti.

Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Pelastustoiminnan johtamista ja johtamisjärjestelmää on kehitetty huomioimalla toimintaympäristön muutoksia, henkilöstöressurssien käytön tehostamista, osaamisen hallintaa sekä yhtenäisiä toimintamalleja. Kehittämistyö jatkuu edelleen.

Tilannekeskuksen 24/7 kehittämistyötä on jatkettu pyrkien viranomaisyhteistyön kehittämisen, uusien teknisten ratkaisujen ja tietoteknisten sovelluksien kautta yhä laadukkaampaan tilannekuvan hallintaan.

Hätäkeskuksen uusi valtakunnallinen tietojärjestelmä on otettu käyttöön ja siitä on kerätty kokemuksia ja palautetta järjestelmän kehittämiseksi. Kenttäjohtamisen tieto- ja teknisiä järjestelmiä on kehitetty valtakunnallisten suuntaviivojen ja paikallisten tarpeiden mukaan.

Paloasemaverkostoa on kehitetty riskiarvioiden ja muuttuvan toimintaympäristön perusteella toimintavalmiuden ylläpitämiseksi ja henkilöstöressurssien tehokkaaksi käyttämiseksi. Uudet paloasemat on otettu käyttöön Kangasalalla, Valkeakoskella ja Ikaalisissa. Kangasalan käyttöönoton myötä luovuttiin Linnainmaan paloaseman käytöstä. Uusia paloasemia on ryhdytty suunnittelemaan Hämeenkyröön ja Urjalaan. Paloasemien sisäisiä toiminteita on kehitetty ja kartoitettu henkilöstön altistumisen ehkäisyn ja tilaturvallisuuden näkökulmista.

Savusukelluksen toimintavalmiuden suunnittelun perusteena käytetään sitä, että joukkuelähtö pystyy suorittamaan savusukellusta turvallisesti. II-riskiluokassa suunnittelun perusteena käytetään kuitenkin sitä, että savusukellustoiminta voidaan aloittaa turvallisuusohjeiden mukaisesti pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti viimeistään 14 minuutissa. I-riskiluokassa ensimmäisen pelastus-ryhmän tulee kyetä aloittamaan savusukellustoiminta pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti 11 minuutissa turvallisuusohjeiden mukaisesti. Tulipaloihin, joissa edellytetään savusukellusta, hälytetään Pirkanmaalla aina vähintään joukkuelähtö. Savusukellustoiminnassa noudatetaan valtakunnallisen pelastussukellusohjeen 48/2007 lisäksi pelastuslaitoksen omaa pelastussukellusohjetta 12/2009.

Vaarallisten aineiden torjuntavalmiutta tarkastellaan jatkuvasti ja aina palvelutasokausittain päivitetään erillinen dokumentti "Vaarallisten aineiden torjunta Pirkanmaalla". Edellinen dokumentti on laadittu 12/2014 ja se päivitetään jälleen 2020. Dokumentista löytyy tarkemmin vaarallisten aineiden torjunnan järjestelyt ja niihin vaikuttava riskikartoitus. Vaarallisten kemikaalien torjuntavalmiutta on palvelusokaudella parannettu. Tavoitteeksi asetettu tavoite parantaa mittauskalustoa ja kemikaalisuojapukujen huolto- ja kunnossapitojärjestelyitä on toteutunut. Huoltojärjestelyihin tehtiin muutoksia ja ne on todettu toimiviksi.

TOKEVA-ohjeen kalustotaso III:n mukaiset kalusto- ja henkilöstövalmiutta vaatimat tehtävät tulee voida aloittaa palvelutasopäätöksen mukaisesti 60 - 90 minuutin kuluessa hälytyksestä. Kyseisen tason vaatima kalusto- ja henkilöstövalmius on Pirkanmaalla sijoitettu Nokian paloasemalle ja se on koko Pirkanmaan käytettävissä.

TOKEVA II-tason valmius on sijoitettu Valkeakosken ja Akaan paloasemille siten, että molemmilta asemilta löytyy ensitoimenpiteisiin soveltuvaa kalustoa ja sen lisäksi Valkeakosken asemalle on sijoitettu kalustotason vaatimuksia mukaileva torjuntaperävaunu.

TOKEVA I-tason valmius on sijoitettu Tampereen keskuspaloasemalle, Kangasalan paloasemalle, Oriveden paloasemalle, Vilppulan paloasemalle, Vammalan paloasemalle. Hämeenkyrön ja Ikaalisten paloasemalle on sijoitettu yhteisesti TOKEVA I-tason mukainen kalustovalmius.

Joidenkin paloasemien osalta henkilöstövalmius kemikaalisukellukseen saattaa poiketa eri päivinä ja vuorokauden aikoina. Tällöin tehtävälle hälytetään lisäksi seuraavaksi lähin valmiuteen kykenevä yksikkö. Suurin osa vaarallisten aineiden onnettomuuksista on suoritettavissa ilman kaasutiivistä kemikaalisuojapukua ja sen vaatimaa henkilöstövalmiutta.

Koko alueen osalta on varmistuttu kalustollisesti siitä, että suurin osa asemista kykenee vastaamaan pieniin vaarallisten aineiden onnettomuuksiin itsenäisesti ja isommissa onnettomuuksissa aloittamaan ensitoimenpiteet. Valikoitujen asemien kalustollista toimintakykyä on parannettu erityiskalustolla.

Vesipelastuksen toimintavalmius on järjestetty siten, että koko Pirkanmaan alueella pintapelastus voidaan aloittaa enintään 30 minuutin kuluessa hälytyksestä. Varsinainen vesisukellusvalmius (1 - 2 tason valmius) on pidetty yllä vesipelastuksen palvelutasopäätöksessä (2/2007) määritellyillä riskialueilla. Tulevalla palvelutasokaudella tulee tehdä uusi riskikartoitus ja suunnitelma vesipelastuksen toimintavalmiudesta.

Varautuminen häiriötilanteisiin

Painopisteenä on ollut pelastuslaitoksen oman varautumisen suunnittelu ja ohjeistus normaali- ja poikkeusajan häiriötilanteisiin, sekä varautumisen suunnitelmien ajantasaistaminen. Pelastuslaitoksella on laadittu valmiussuunnitelma normaaliajan häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten yhteistyössä kuntaorganisaatioiden, yhteistyöviranomaisten, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa ja häiriötilanteiden varalle on laadittu uhkamalleihin liittyvät toimenpidekortit poikkihallinnollisena viranomaisyhteistyönä.

Vakinaisella henkilöstöllä miehitetyt paloasemat on varustettu toiminnan turvaavin varavoimilaittein ja lisäksi on käynnistetty suunnittelu polttoaineiden saannin turvaamiseksi häiriötilanteissa.

Poikkeusolot

Suunnittelu perustuu jatkuvaan uhkien arviointiin, kuten yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan, alueelliseen uhka-arvioon ja muuttuvaan toimintaympäristöön. Edellisten perusteella on arvioitu tarvittavaa suorituskykyä, joka koostuu mm. johtamisjärjestelmästä, kyvystä suojata, varoittaa ja evakuoida väestöä, pelastuslaitoksen omista resursseista, muilta pelastuslaitoksilta saatavista resursseista, pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten resursseista sekä valmiuslain perusteella perustettavista muodostelmista

Pelastuslaitoksen uusien väestönsuojelumuodostelmien suunnittelu on käynnissä yhteistyössä sisäministeriön ja puolustusvoimien kanssa. Kunnan valmiustoiminnan tukeminen häiriötilanteiden aikana ja poikkeusolojen toiminnan tukiorganisaationa on vakiintunut toimintamallina.

Pelastuslaitoksella on käytössä ajantasaiset henkilöstö-, tila-, ajoneuvo- ja materiaalivaraukset, joita päivitetään kahden vuoden välein.

Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Yhteistoimintasuunnitelmia muiden viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten osallistumisesta pelastustoimintaan sekä pelastuslaitoksen antamasta virka-avusta on laadittu.

Puolustusvoimien Panssariprikaatin Pirkanmaan aluetoimiston kanssa on tehty yhteistoiminta-asiakirja pelastustoiminnasta, varautumisesta ja virka-avusta. Metsäviranomaisten kanssa on tehty suunnitelma myrskytuhoihin varautumisesta ja metsäpalontorjunnasta ja kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa on laadittu sammutusvesisuunnitelma Pirkanmaan alueelle.

Öljytorjunta

Pelastuslaitoksen öljytorjuntasuunnitelma on päivitetty. Linnainmaan paloasemalla sijainneen suuremman öljytorjuntavaraston käyttö on lopetettu. Alueellista öljytorjuntaa ja kaluston sijoittamista on järjestelty uudelleen. Uutta torjuntakalustoa on hankittu ja sen käyttöön koulutetaan henkilöstöä.

2.1.3 Ensihoito

Ensihoidon palvelujen toteutumista seurataan ja arvioidaan ensihoitotoiminnasta Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa tehdyn yhteistoimintasopimuksen perusteella ja ensivastetoiminnan osalta ensivastesopimuksen perusteella. Ensihoidon yhteistoimintasopimuksessa on määritelty muun muassa osapuolten vastuut, palvelutasoa koskevat tavoitteet ja niiden mittarit, ensihoitopalvelujen kustannuslaskennan ja laskuttamisen periaatteet sekä toiminnan ja talouden raportointi. Pelastuslaitos suorittaa lisäksi omavalvontaa asiakaspalautteista, Hai Pro - potilasturvallisuusjärjestelmästä ja Työturvamonitorista saatavilla tiedoilla.

Sairaanhoitopiiri vastaa ensihoitopalvelun järjestämisestä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Ensihoitopalvelun toteuttamisesta omalla ensihoidon toiminta-alueellaan vastaa pelastuslaitos. Ensihoitopalvelu tuotetaan sairaanhoitopiirin palvelusopäätöksen mukaisesti. Palvelusopäätöksessä on määritelty ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvan henkilöstön koulutus, potilaiden tavoittamisajat ja muut alueen ensihoitopalvelun kannalta tarpeelliset seikat. Palvelusopäätöksessä varaudutaan myös suuronnettomuuksien, normaaliolojen poikkeustilanteisiin ja huomioidaan tarvittavat potilassiirtopalvelut. Pelastuslaitoksen toteuttamaan ensihoitopalveluun sisältyy myös ensivastetoiminnan järjestäminen koko Pirkanmaalla erillisen sopimuksen mukaan.

Ensihoidon palvelusopäätöksessä on määritelty ensihoidon riskialuealuokkien tavoitettavuusajat tehtäväkiirellisyysluokittain. Tavoitettavuusaikojen lisäksi ensihoitopalvelun laatua ja kustannustehokkuutta arvioidaan toimitusvarmuuden, asiakastyytyväisyyden, tuotavuuden ja taloudellisuuden näkökulmista.

Sopimuksen toteutumisen seuranta ja toiminnan kehittämistä varten on perustettu sairaanhoitopiirin johtajan nimeämä yhteistoimintaelin, joka kokoontuu tarpeen mukaan vähintään kaksi kerta vuodessa tarkastelemaan tavoitteiden saavuttamista ja toteutettavia kehittämistoimenpiteitä.

2.2 Paloturvallisuusseuranta

Paloturvallisuusseurantaan on laadittu mittaristo, jonka avulla voidaan arvioida pelastustoimen toimintaympäristössä, aiheutuneissa vahingoissa ja onnettomuuksien ehkäisytoiminnoissa tapahtuneita muutoksia. Vertailua voidaan tehdä aiempiin vuosiin, muuttujien valtakunnalliseen tasoon tai verrokkipelastuslaitoksiin. Pirkanmaan pelastuslaitoksen verrokkeina ovat Helsingin, Keski-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan ja Varsinais-Suomen pelastuslaitokset. Mittarit ovat poimittavissa Pronto-onnettomuustilastointijärjestelmästä. Tässä on tarkasteltu muutoksia vuosina 2015 - 2018.

2.2.1 Aiheutuneet vahingot

Tulipalojen määrä tuhatta asukasta kohden on noussut yhdeksän prosenttia, mutta määrä on selvästi alle valtakunnallisen tason. Verrokkiryhmään nähden tulipaloja on ollut kuusi prosenttia enemmän. Samaan aikaan tahallisten tulipalojen osuus on ollut laskussa ja se on alle vertailualueiden tason. Suurpaloja sattui seurantavuosina keskimäärin yksi vuodessa ja taloudelliset vahingot ovat selvästi valtakunnallista keskiarvoa pienemmät, mutta vahingot ovat lisääntyneet aiempaan verrattuna ja ovat vertailulaitosten keskiarvoja suuremmat. Paloista on kohdentunut valtakunnallisen tason mukainen määrä, mutta huomattavasti verrokkilaitoksia enemmän rakennustyypeihin, joissa omaisuusvahingot ovat merkittävimmät.

Palokuolemien määrä 100 000 asukasta kohden on selvästi pienentynyt ja vertailuarvo on alle valtakunnallisen keskiarvon, mutta verrokkilaitoksia suurempi. Myös asuinrakennuspalojen ja -palovaarojen määrä on laskenut aiemmasta ja vertailuarvo alitti sekä valtakunnalliset, että verrokkilaitosten arvot. Asuinrakennuspalloissa sattuu valtakunnallisesti noin 95 % palokuolemista. Merkittävä ryhmä palokuolematilastoissa on 50 - 69-vuotiaat, heidän osuutensa on noin 50 % palokuolemista ja noin 26 prosenttia väestöstä. Usein palokuoleman syynä on ihmisten puutteellinen toimintakyky tulipalotilanteessa. Tähän tulee henkilövahinkojen torjumiseksi kiinnittää huomiota.

Kone, laite tai prosessi on ollut yleisin yksittäinen syttymissyyluokka ja syttymissyyluokan vertailuarvo on ollut valtakunnallista arvoa pienempi, mutta kasvanut aiemmasta ja vertailussa verrokkilaitosten lukuun. Koneista, laitteista ja prosesseista aiheutuneiden palojen määrä tuhatta asukasta kohden on kasvanut. Seuraavaksi yleisin syttymissyyluokka on ollut Syy tuntematon. Tämän syttymissyyluokan vertailuarvo on laskenut selvästi edellisestä vertailujaksosta ja on alle valtakunnallisen ja verrokkilaitosten arvon. Syttymissyitä on saatu tunnistettua aiempaa paremmin. Seuraavaksi yleisimpänä syttymissyyluokkana on ollut Muu tunnettu syttymissyyluokka, johon on kirjattu useita erilaisia tunnistettuja syttymissyitä. Tämän syttymissyyluokan vertailuarvo on kasvanut ja on myös verrokkilaitoksia korkeampi, mutta valtakunnallista keskiarvoa alhaisempi. Neljänneksi yleisin syttymissyyluokka on ollut Ruuan valmistus, jonka vertailuarvo on kasvanut. Ruuan valmistuksesta aiheutuneita paloja on ollut valtakunnallista keskiarvoa ja verrokkilaitoksia enemmän tuhatta asukasta kohden. Tahallaan sytytettyjen palojen osuus niistä paloista, joista tahallisuus on voitu arvioida, on ollut yhtä yleinen syttymissyyluokan ruuan valmistuksen kanssa. Tahallaan sytytettyjen palojen määrä tuhatta asukasta kohden on pienentynyt ja vertailuluku on valtakunnallista keskiarvoa ja verrokkilaitoksia pienempi. Seuraavaksi yleisimpiä syttymissyyluokkia ovat olleet Nuotio, Grilli, Savuke tai muu tupakka-aine. Näiden palojen määrä tuhatta asukasta kohden on ollut sekä valtakunnallista keskiarvoa, että verrokkilaitosten arvoja pienempi.

2.2.2 Turvallisuusviestintä

Turvallisuuskoulutuksen työtuntien määrä tuhatta asukasta kohden on hieman laskenut aiempaan verrattuna. Käytettyjen työtuntien määrä Pirkanmaalla oli kuitenkin verrokkilaitoksia korkeampi. Pirkanmaan turvallisuusviestinnän työtunnit tuhatta asukasta kohden ovat hieman kasvaneet, mutta ovat verrokkilaitoksia pienemmät. Valistuskampanjoihin käytettävä työpanos suhteutettuna kokonaistyömäärään oli laskenut valtakunnallisen keskiarvon tasolle, mutta oli vielä selvästi verrokkilaitoksia suurempi. Messuihin ja muihin yleisötilaisuuksiin työpanosta oli käytetty aiempaa enemmän ja työpanos suhteutettuna kokonaistyömäärään ylitti selvästi valtakunnallisen keskiarvon ja verrokkilaitosten arvon.

Pirkanmaan turvallisuusviestinnän resursointi on Pronto-selosteiden perusteella valtakunnallista tasoa alhaisempi, mutta verrokkialueisiin nähden resursointi on samalla tasolla. Tärkeintä turvallisuusviestinnän kohdentamisessa on riskiarviointiin perustuvien kohderyhmien ja aihealueiden valinta. Lisäksi riittävä resursointi on välttämätöntä onnistuneelle toiminnalle. Pirkanmaalla turvallisuusviestintä kohdistuu valtakunnallista ja verrokkilaitosten tasoa enemmän erityisriskiryhmiin ja turvallisuuden avainhenkilöihin ja vähemmän matalamman riskin kohderyhmiin.

2.3 Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman toteutuminen

Pirkanmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen 2014 - 2017 kehittämissuunnitelmassa toimenpiteitä on esitetty onnettomuuksien ehkäisyyn, pelastustoimintaan sekä muista tehtävistä ensihoitoon ja kunnan valmiustoiminnan tukemiseen.

2.3.1 Onnettomuuksien ennaltaehkäisy

Pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen ja neuvonnan kirjaamismenettelyjä on tarkennettu ja tehostettu, mutta osa neuvonta- ja ohjaustyöstä jää edelleen kirjaamatta. Turvallisuusviestinnän kehittäminen perustuu kokonaan päätoimisen ja turvallisuusviestintään erikoistuneen henkilöstön toimintaan. Turvallisuusviestintään on laadittu palvelutasokaudella suunnitelma, jota ollaan parhaillaan uudistamassa. Vaikuttavuuden parantamiseksi on otettu käyttöön uusia vuorovaikutteisuutta lisääviä menetelmiä kuten pakuhuonepelit ja mobiilipelit yms. Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelma on turvallisuusviestinnän osalta toteutunut tavoitteiden mukaisesti.

Yhteistoiminnan kehittäminen sosiaali- ja terveystieteiden sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa erityisesti iäkkäiden tai toimintakyvyltään alentuneiden paloturvallisuuden parantamiseksi on toteutunut. Pelastuslaitos on kouluttanut vuosittain kotihoidon henkilöstöä, perhe- ja omaishoitajia sekä eläkeläisryhmiä (n. 4400 osallistujaa 2016 - 2018) ja osallistunut kotikäynneille yhdessä kotihoidon kanssa eripuolilla Pirkanmaata (n. 1200 kotikäyntiä 2016 - 2018). Pelastuslaitos on lisäksi toiminut aktiivisesti erilaisissa kehittämishankkeissa ja työryhmissä, kuten pelastuslaitosten kumppanuusverkoston PaloRai-, EVAC-, ja Paloriski-ilmoitukset ja viranomaisyhteistyön kehittäminen -hankkeet sekä ikäihmisten kotona asumisen turvallisuus - työryhmä. Paloriski-ilmoitusten käsittelyprosessia on kehitetty valtakunnallisen Paloriski-ilmoitukset ja viranomaisyhteistyön kehittäminen -hankkeen tuotosten pohjalta.

Valvontatoiminnan toimintamenetelmien kehittäminen yhteistoiminnassa muiden pelastuslaitosten kanssa, kohdentamalla valvontaa riskikohteisiin ja tehostamalla jälkivalvontaa on toteutunut ja kehitystyö jatkuu edelleen.

Nuohoustoiminnan valvonnan tehostaminen ja nuohoustoiminnan toimintatarkastelu nuohousjärjestelmän uudistamisesta ei toteutunut lakimuutoksesta johtuen. Nuohoustoiminta vapautettiin kilpailulle ja piirinuohous päättyi koko maassa siirtymäkauden jälkeen heinäkuun alkuun 2019 mennessä. Pelastustoimen valvonta nuohouksen osalta kohdentuu jatkossa pelkästään rakennusten omistajien ja haltijoiden valvontaan nuohousveloitteen toteuttamisesta.

2.3.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän ja johtokeskustilojen kehittämistarpeiden selvitys on tehty. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän toimintaa on arvioitu muuttuvassa toimintaympäristössä ja tämän perusteella on käynnistetty järjestelmän kehittämishanke tavoitteena mm. tehokkaampi henkilöstöresurssien käyttö. Johtamisen laadun ja yhtenäisyyden kehittäminen on aloitettu henkilöstön osaamisen kartoituksella. Pelastuslaitoksella on käynnistetty koko henkilöstöä koskeva osaamisen hallinnan ja sisäisen koulutuksen kehittämishanke

Viesti- ja johtokeskuksesta on kehitetty pelastustoiminnan johtamiseen, kuntien häiriötilanteiden toiminnan käynnistämiseen ja muihin tukitoimintoihin 24/7 kykenevä tilannekeskus.

Tilannekeskuksen kehittämistyötä on jatkettu pyrkien viranomaisyhteistyön kehittämisen, uusien teknisten ratkaisujen ja tietoteknisten sovelluksien kautta yhä laadukkaampaan tilannekuvan hallintaan.

Hätäkeskuksen uusi valtakunnallinen tietojärjestelmä on otettu käyttöön ja siitä on kerätty kokemuksia. Kenttäjohtamisen tieto- ja teknisiä järjestelmiä on kehitetty valtakunnallisten suuntaviivojen ja paikallisten tarpeiden mukaan.

Paloasemaverkostoa on kehitetty riskiarvioiden ja toimintaympäristön muutosten pohjalta toimintavalmiuden ylläpitämiseksi ja henkilöstöresurssien tehokkaaksi käyttämiseksi. Uudet paloasemat on otettu käyttöön Kangasalalla, Valkeakoskella ja Ikaalisissa. Kangasalan käyttöönoton myötä luovuttiin Linnainmaan paloaseman käytöstä. Kangasalan paloasema on liitetty pelastuslaitoksen osaamisen kehittämishankkeeseen, tavoitteena laajemmin palveleva osaamiskeskus. Uusia paloasemia on ryhdytty suunnittelemaan Hämeenkyröön ja Urjalaan. Paloasemien toimintoja on yleisesti kehitetty ja kartoitettu henkilöstön altistumisen ehkäisyn ja tilaturvallisuuden näkökulmista.

Yhteistoimintasuunnitelmia muiden viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten osallistumisesta pelastustoimintaan sekä pelastuslaitoksen antamasta virka-avusta on laadittu. Puolustusvoimien Panssariprikaatin kanssa on tehty yhteistoiminta-asiakirja pelastustoiminnasta, varautumisesta ja virka-avusta osana pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaa sisältäen myös toiminnan poikkeusoloissa. Metsäviranomaisten kanssa on tehty suunnitelma myrskytuhoihin varautumisesta ja metsäpalontorjunnasta. Kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa on laadittu sammutusvesisuunnitelma Pirkanmaan alueelle.

2.3.3 Varautuminen

Painopisteenä on ollut pelastuslaitoksen oman varautumisen suunnittelu ja ohjeistus normaali- ja poikkeusajan häiriötilanteisiin, sekä yleinen varautumisen suunnitelmien ajantasaistaminen. Pelastuslaitoksella on laadittu valmiussuunnitelma sellaisia normaaliajan häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten, jotka vaativat päivittäisistä onnettomuuksista poikkeavaa johtamismallia ja viestintää sekä laajamittaista yhteistyötä kuntaorganisaatioiden, yhteistyöviranomaisten, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin (SPR, Vapepa, seurakunta) kanssa. Häiriötilanteiden varalle on laadittu uhkamalleihin liittyvät toimenpidekortit poikkihallinnollisena viranomaisyhteistyönä. Vakinaisella henkilöstöllä miehitetyt paloasemat on varustettu toiminnan turvaavin varavoimalaittein ja lisäksi on käynnistetty suunnittelu polttoaineiden saannin turvaamiseksi häiriötilanteissa.

2.3.4 Kunnan valmiustoiminnan tukeminen

Toimintamallien kehittäminen kuntien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toiminnan tukioorganisaationa on jatkunut. Valmiussuunnitelmien ylläpitojärjestelmä on kehitetty ja järjestelmä on otettu käyttöön toukokuussa 2016 ja käyttö on laajentunut kaikkiin kuntiin. Järjestelmän auditointi on kesken. Kuntien valmiussuunnittelun yhteyshenkilöiden kanssa ovat säännölliset tapaamiset kaksi kertaa vuodessa. Vuonna 2019 on järjestetty kahdenväliset neuvottelutilaisuudet pelastuslaitoksen ja kuntien kanssa valmiussuunnittelusta normaali- ja poikkeusolojen aikana. Kaksi kertaa vuodessa testataan kuntien hälytysjärjestelyt. Vuonna 2019 osallistuttiin LSSAVIn VSS-valmiusharjoitukseen kuntien kanssa ja 2020 järjestetään VSS-valmiusharjoitus kuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

2.3.5 Ensihoito

Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena on ollut ensihoitotoiminnan kehittäminen Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin (PSHP) ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Ensihoidon uuden järjestämismallin edellyttämät toimintamallit ja tiivis yhteistoiminta sairaanhoitopiirin kanssa on toimintatapana vakiintunut ja toiminnan laajentumistarpeisiin on kyetty vastaamaan lyhyellä varoitusaajalla.

Sairaanhoitopiiriin uuden 1.1.2017 voimaan astuneen ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti ensihoitotoimintaa on laajennettu viidellä uudella ensihoitoyksiköllä. Uudet ympärivuorokautisesti toimivat ensihoitoyksiköt on sijoitettu Ylöjärvelle ja Akaaseen ja lisäksi Vesilahdella päivystää yksi ja Tampereella kaksi 12h ensihoitoyksikköä. Uusia ensihoitoyksiköjä perustettiin ja toiminnan laajeneminen edellytti 44 uuden ensihoitajan toimen perustamista.

2.4 Suoritteet

Pelastuslaitoksen tehtävä- ja suorittemäärien kehitys vuosien 2016 - 2018 aikana on esitetty taulukossa 1.

Valvontatoimintaa on tarkastelujaksolla kehitetty aiempaa riskiperusteisemmaksi. Valvontatoimintaa ohjataan valvontasuunnitelmalla, jossa määritellään eri valvontakeinot ja -menetelmät sekä niiden kohdistaminen eri valvontakohtetyyppeihin.

Valvontatoiminnassa korostetaan kohteiden omaa vastuuta turvallisuuden kehittämisessä ja onnettomuuksien ehkäisemisessä. Paloturvallisuuden itsearviointiin perustuva valvonta onkin vakiintunut pientalojen valvontamenetelmäksi ja sen käyttöä on laajennettu myös rivitaloihin. Vapaa-ajan asuntojen osalta on harvennettu määräväliä ja luovuttu (2019) itsearviointilomakkeiden palauttamisesta ja siten säännöllisestä valvonnasta kohteiden vähäiseen riskiin perustuen. Asuinrakennusten valvonnan volyyymi vaihtelee vuosittain varsin runsaasti maantieteellisten alueiden koon mukaan. Yritys- ja laitospöytäkirjojen osalta määräaikaisen valvonnan määräväleissä on tapahtunut vain vähäisiä tarkennuksia ja vuosittainen vaihteluväli valvonnan määrässä on asuinrakennuksia pienempi.

Muun kuin määräaikaisen valvonnan osalta tarkastelujaksolla on kiinnitetty erityistä huomiota annettujen korjausten jälkivalvontaan, johon liittyvien toimenpiteiden määrä on kasvanut huomattavasti. Jälkivalvontaa suoritetaan sekä jälkipalotarkastuksilla että asiakirjavalvontana. Myös muun asiakirjavalvonnan määrä on lisääntynyt.

Vuosien 2016 - 2018 aikana on tiedotettu laajemmin muille viranomaisille sekä eri yhteistyötahoille pelastuslaitoksen paloriskikohteiden ilmoituskanavasta mm. paloriskiasumiseen liittyvän seminaarin avulla. Pirkanmaan pelastuslaitos on saanut paloriski-ilmoituksia koko Pirkanmaan alueelta yhteensä 364 kpl vuosien 2016 - 2018 aikana. Näihin on ilmoituksessa annettujen tietojen perusteella tehty tarkastus tarvittaessa moniviranomaisten välisenä yhteistarkastuksena.

Turvallisuusviestinnän kokonaisuus on uudistunut voimakkaasti ja keinovalikoima kasvanut erityisesti sosiaalisen median hyödyntämisessä. Turvallisuusviestinnän suoritteet riippuvat paljon vuosittain järjestettävien yleisö- ja messutapahtumien ja niiden kävijöiden määrästä. Turvallisuuskoulutusta saaneiden osuuteen pelastuslaitos vaikuttaa omilla toimenpiteillään enemmän. Pirkanmaalla turvallisuuskoulutusta saaneiden osuus on verrokkilaitoksia suurempi ja suorittemäärät ovat hyvällä tasolla. Vuonna 2018 on turvallisuusviestinnällä tavoitettu noin 20 % pirkanmaalaisista. Vuonna 2018 pelastuslaitoksen sähköisen viestinnän käyntimäärä(kattavuus) oli 6,7 miljoonaa. Erilaisia vuorovaikutustilanteita (vaikuttavuus)- viestien jakamista, kysymyksiä, kilpailuihin osallistumisia ym. kontakteja) oli lähes 530 000.

Palo- ja pelastustehtävien hälytysten määrät ovat jatkaneet kasvua vuodesta 2014 pois lukien vuoden 2017 alhaisempi tehtävämäärä. Kasvua on ollut myös kiireellisten tehtävien osalta. Liikenneonnettomuuksien määrä on jatkanut kasvua vuodesta 2014 lähtien ja maastopalot ovat lisääntyneet vuodesta 2015 lähtien. Erilaisten tarkastus-/varmistustehtävien määrä on kasvanut ja esimerkiksi Palovarointien tarkastus- ja varmistustehtävien määrä on lähes kaksinkertaistunut. Vahingontorjuntatehtävien määrässä on suurta vuosittaista vaihtelua, mutta vuonna 2018 niitä oli

selvästi edellisvuotta enemmän. Selvää laskua edellisistä vuosista on ollut ensivastetehtävissä ja rakennuspalot ovat hieman vähentyneet vuodesta 2016 lähtien.

Kaikki Pirkanmaan kunnat (22 kpl) osallistuivat Pirkka17 -valmiusharjoitukseen vuonna 2017 ja LSS19 -valmiusharjoitukseen vuonna 2019. Kaikissa kunnissa on otettu Tilannekuvapäiväkirja-sovellus käyttöön. Poikkihallinnollisen alueellisen riskiarviotyön tuottaminen ja häiriötilanteiden toimenpidekorttien luominen toteutettiin vuosina 2018 ja 2019.

Pelastuslaitoksen ensihoitotehtävien määrä on tarkastelujaksolla 2016 - 2018 kasvanut selvästi. Keskimääräinen vuotuinen ensihoidon tehtävien kasvu koko sairaanhoitopiirissä on ollut 6,1 %. Pelastuslaitoksen yksiköillä ensihoidon tehtävien määrä kasvoi vuonna 2016 edellisestä vuodesta 6,6 %, vuonna 2017 kasvu oli 22,9 % ja vuonna 2018 ensihoitotehtävien vuotuinen kasvu oli 5,5 %. Ensihoidon tehtävämäärien kasvu on keskittynyt erityisesti Tampereelle ja kehyskuntiin. Vuoden 2017 suuri tehtävämäärän kasvu perustuu toiminta-alueen laajentamiseen ja viiteen uuteen ensihoidon yksikköön, joista kaksi on 24h valmiudessa ja kolme 12 tunnin valmiudessa. Myös A- ja B -kiireellisten tehtävien määrä kasvoi vuonna 2018 merkittävästi edellisestä vuodesta (8 %).

Suoritteet lkm	2016	2017	2018
Valvontasuoritteet 2016 - 2018			
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten määräaikainen valvonta	4151	5133	5587
- paloturvallisuuden itsearviointi	13843	17689	12319
Yritys- ja laitospöytäkirjojen määräaikainen valvonta	2261	2311	2348
- paloturvallisuuden itsearviointi	217	141	92
Epäsäännöllinen valvonta	6310	4844	6548
Kemikaaliturvallisuuslain mukainen valvonta	846	659	719
Muu asiakirjavalvonta	1622	2002	2660
Ohjaus, neuvonta ja lausunnot	1294	1104	1273
Yhteensä	32560	35900	33564
Turvallisuusviestinnän kattavuus	99381	100040	102000
- joista turvallisuuskoulutusta saaneet	30500	30300	23328
Palo- ja pelastushälytykset	10550	10143	11000
- joista kiireellisiä	7694	7434	7947
Ensihoidon tehtävät	38559	47401	50019
- joista A ja B-kiireellisiä	13964	13817	14922

Taulukko 1

2.5 Toimintavalmiustavoitteiden täytyminen

Ensimmäisen pelastusyksikön keskimääräinen lähtöaika on pysynyt samalla tasolla, mutta keskimääräinen toimintavalmiusaika on kasvanut ajoajan pidentymisen vuoksi koko Pirkanmaan alueella. Taulukko 2

Vuosi	Tehtävien lukumäärä	Lähtöaika (mmm:ss)	Toimintavalmiuseraportti		
			Ajoaika (mmm:ss)	Toimintavalmiusaika A:71:n mukaan (mmm:ss)	Toimintavalmiusaika 1. yksikön mukaan (mmm:ss)
2016	5255	2:07	7:16	8:56	8:33
2017	4908	2:07	7:23	9:01	8:40
2018	5663	2:10	7:45	9:19	8:56
Yhteensä	15826	2:08	7:29	9:06	8:43

Taulukko 2 Toimintavalmiuseraportti

Riskiluokittain tarkasteltuna 1.yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaika on hieman heikentynyt I ja II-riskiluokissa kasvaneiden ajoaikojen vuoksi. III-riskiluokan 1.yksikön toimintavalmiuserajassa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta ja IV riskiluokassa keskimääräinen ajoaika ja myös 1.yksikön toimintavalmiusaika tehtävään on ollut aiempaa pidempi. Tehtävien määrässä kasvua on tapahtunut eniten I-riskiluokassa ja hieman IV-riskiluokassa. Tehtävämäärät II-riskiluokassa ovat olleet vuoden 2016 tasolla ja III-riskiluokassa tehtävien määrä on pysynyt samalla tasolla. Taulukko 3 Toimintavalmiuseraportti riskiluokittain

Riskiluokka	Lähtöaika (mmm:ss)			Ajoaika (mmm:ss)			Toimintavalmiusaika 1. yksikön mukaan (mmm:ss)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
I	1:08	1:12	1:11	4:44	4:49	5:08	5:36	5:49	6:04
II	1:36	1:43	1:45	6:02	6:04	6:21	7:02	7:10	7:24
III	2:53	2:52	2:51	6:34	6:44	7:00	8:33	8:47	8:35
IV	3:31	3:23	3:35	11:45	12:21	12:54	13:39	13:52	14:25
Yhteensä	2:07	2:07	2:10	7:16	7:23	7:45	8:34	8:40	8:57

Taulukko 3 Toimintavalmiuseraportti riskiluokittain

2.5.1 Palvelutasopäätöksen toimintavalmiuserajatavoitteiden toteutuminen

Palvelutasopäätöksessä asetettu ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiuserajatavoitteen toteutuminen tehtävittäin eri riskiluokissa on esitetty taulukossa 4. Palvelutasopäätöksen toimintavalmiuserajatavoitteet tehtävittäin eri riskiluokissa ovat täyttyneet sekä ensimmäisen yksikön osalta, että pelastustoiminnan osalta seurantavuosina 2016 - 2018 kaikissa riskiluokissa pois lukien ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiuserajatavoitteen täyttymisprosentti I-riskiluokassa vuonna 2018, joka oli 58 % tavoitteen ollessa 60 %.

Toimintavalmiustavoitteiden täytyminen tehtävittäin eri riskiluokissa

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss) Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)

Riskiluokka tapahtumahetkellä (2013-)	Täyttyy (lkm)	Ei täyty (lkm)	Täyttymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)	Täyttyy (lkm)	Ei täyty (lkm)	Täyttymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)
2016 I	949	428	69	5:04	215	79	73	10:04
2017 I	895	512	64	5:21	196	117	63	10:24
2018 I	983	705	58	5:32	190	136	58	10:36
2016 II	1760	222	89	6:42	507	87	85	10:59
2017 II	1532	209	88	6:52	461	104	82	11:23
2018 II	1704	270	86	7:07	498	99	83	11:28
2016 III	490	9	98	7:52	165	6	96	10:05
2017 III	487	12	98	8:14	171	7	96	10:14
2018 III	510	12	98	8:10	186	6	97	10:49
2016 IV	1397	0	100	12:18	729	9	99	15:10
2017 IV	1261	0	100	12:23	1478	0	100	13:09
2018 IV	1478	0	100	13:09	665	7	99	15:32

Taulukko 4 Toimintavalmiusaikatavoitteiden toteutuminen tehtävittäin eri riskiluokissa

Palvelutasopäätöksessä asetettu toimintavalmiuden tavoite ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan keskimääräisestä toimintavalmiusajasta on toteutunut.

Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite oli 10:00min ja toteutuma vuonna 2016 8:33min, 2017 8:40min ja 2018 8:56min.

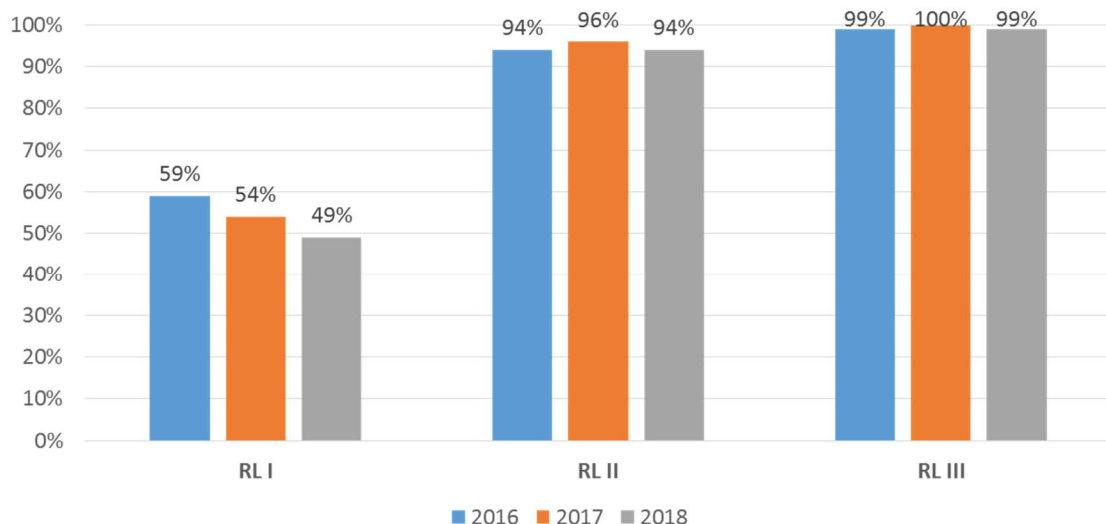
Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite oli 15:00min ja toteutuma vuonna 2016 13:15min, 2017 13:29min ja 2018 13:29min

2.5.2 Toimintavalmiuden toteutuminen riskiruuduittain

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa SMO16/2012 toimintavalmiutta tarkastellaan myös riskiruutukohtaisesti. Vähimmäistavoitteena suunnitteluohjeessa on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Lisäksi pelastustoiminnan toimintavalmiusajan tulee täytyä vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Taulukossa 5 on esitetty ensimmäisen yksikön riskiruutukohtaisten toimintavalmiusaikojen toteutuminen vuosina 2016 - 2018 ja taulukossa 6 pelastustoiminnan riskiruutukohtaisten toimintavalmiusaikojen toteutuminen.

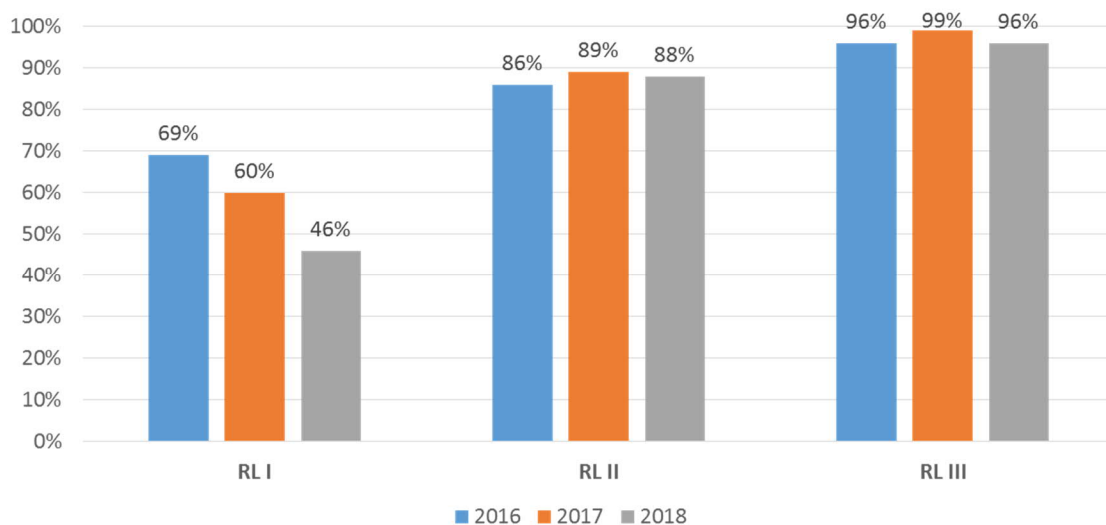
Riskiruuduittain mitattuna ensimmäisen yksikön I-riskiluokan toteutuma on laskenut alle pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaatiman tason (50 %) vuonna 2018. I-riskiluokan ruuduista 17/35 on tavoitettu vähintään 50 %:ssa ruutukohtaisista tehtävistä vuonna 2018. Vuonna 2017 50 % tavoitetaso saavutettiin 19/35 ruudussa (54 %) ja vuonna 2016 17/29 ruudussa (59 %). Riskiluokissa II ja III vaatimustaso ylittyy selvästi vuosina 2016 - 2018.

Taulukko 5 Ensimmäisen yksikön riskiruutukohtainen toteutuma

Riskiruuduittain mitattuna pelastustoiminnan I-riskiluokan toteutuma on laskenut alle pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaatiman tason (50 %) vuonna 2018.

I-riskiluokan ruuduista 16/19 on tavoitettu vähintään 50 %:ssa ruutukohtaisista tehtävistä vuonna 2018. Vuonna 2017 50 % tavoitetaso saavutettiin 21/14 ruudussa (60 %) ja vuonna 2016 20/29 ruudussa (69 %). Riskiluokissa II, III ja IV vaatimustaso ylittyi selvästi vuosina 2016 - 2018.

Taulukko 6 Pelastustoiminnan riskiruutukohtainen toteutuma

2.6 Toiminnan muutokset 2017 - 2019

Turvallisuusviestinnän kehittämisessä avainsanoja ovat olleet vuorovaikutteisuus ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Vuorovaikutteisuutta lisättiin muun muassa ottamalla turvallisuusviestinnässä käyttöön mobiilipelejä ja pakohuonepeli. Viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa tehty yhteistyötä on laajennettu; 112-päivä toteutetaan yhteistyössä 12 muun toimijan kanssa ja yhteistyö nuoriso- ja kulttuuritoimen kanssa on poikanut uusia toimintamuotoja.

Pelastuslaitos on osallistunut maakuntauudistuksen valmisteluun valtakunnan ja maakunnan tasolla vuosina 2017 - 2018 useissa työryhmässä. Kansallisen pelastustoimen kehittämishankkeen työskentelyyn pelastuslaitos on myös osallistunut useassa valmistelutyöryhmässä vuosina 2017 - 2018.

Kansallisen tietoturvasuunnitelman käyttöönottoprojekti aloitettiin 2017 ja suunnittelua ja tietoturvan kehittämistoimenpiteitä on toteutettu 2017 - 2019 erityisesti hallinnollisen tietoturvan, henkilöstö- ja tilaturvallisuuden ohjeita ja toimintamalleja päivittämällä. Kansallisen hankeryhmän edellyttämä perustaso tullaan saavuttamaan tarkoituksenmukaisin osin vuoden 2020 toukokuun loppuun mennessä, jolloin kansallinen tietoturvahanke päättyy. Tietoturvallisuuden kehittäminen on kuitenkin jatkuvaa työtä. Tietosuojan itsearviointi ja tietosuojaan liittyviä kriittisiä toimenpiteitä on tehty ja GDPRDesk on otettu käyttöön.

Valtakunnallisen Erica-hätäkeskusjärjestelmän vastaanottotestaus ja järjestelmän käyttöönotto on toteutettu vuosina 2017 - 2018. Tilanepäiväkirja ja sen lisätoiminnot on otettu käyttöön tilannekuvan ylläpidossa ja kuntien valmiustoiminnan ja valmiussuunnittelun tukemisessa. Kuntien johtoryhmien yhteyskokeilut on tehty kaksi kertaa vuodessa.

lääkäiden ja muiden toimintakyvyltään merkittävästi alentuneiden turvallisen kotona asumisen tukemisen toimenpiteet on laajennettu kattamaan koko Pirkanmaan.

Ikaalisten, Kangasalan ja Valkeakosken uudet paloasemat on otettu käyttöön 2018. Valmiuspaloasemien varautumista oman toiminnan jatkuvuuteen on kehitetty. Paloasemien energiansaanti on varmistettu 14 paloasemalla.

Altistumisen ehkäisyn ja Puhdas paloasema -hankkeen toimintamalleja ja rakenteita on jalkautettu paloasemille ja sopimuspalokunnille. Kangasalan uudella paloasemalla on käynnistetty teknisen puolen verstaas-, viestiväline- ja logistiikkatoiminnot.

Pirkanmaan Alueellinen riskiarvio on valmisteltu yhdessä tärkeimpien maakunnallisten toimijoiden kanssa. Riskiarviotyötä on jatkettu tekemällä organisaatiokohtaiset häiriötilanteiden toimenpidekortit poikkihallinnollisena työryhmätyönä vuosien 2018 ja 2019 aikana.

Sisäisen koulutuksen kehittämishanke aloitettu 2019 ja kehittämistyötä jatketaan työryhmätyöskentelyllä ja uusien toimintamallien pilotoinnilla.

Sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan on otettu käyttöön uusi toimintamalli. Riskiarviointi ja riskiprofiilin päivitys on otettu osaksi vuosisuunnittelua.

Uuden HR-suunnittelujärjestelmän hankkimiseksi on aloitettu kehittämishanke.

Yhtenäiset henkilöstöhallinnan toimintamallit ja järjestelmät on otettu käyttöön koko vuorotyötä tekeväälle henkilöstölle.

Uudistunut palomuseo on otettu käyttöön Tampereen keskuspaloasemalla syksyllä 2019.

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma ja Panssariprikaatin ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen välinen yhteistoimintamuistio on päivitetty 2019. Pirkanmaan pelastuslaitos ja Pirkanmaan kunnat ovat osallistuneet 2017 - 2019 kahteen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston valmiusharjoitukseen. Kaikkien Pirkanmaan kuntien kanssa käytiin kahdenväliset tapaamiset koskien kuntien ja pelastuslaitoksen varautumista.

Ensihoidon uusi palvelutasopäätös vuosille 2017 - 2018 toi mukanaan pelastuslaitoksen ensivaste- ja ensihoitotoiminnan sisällön ja laajuuden muutoksia. Kaikki ensihoidon yksiköt muutettiin hoitotason yksiköiksi 2017 ja ensihoidon toiminta-alueetta laajennettiin. Ympäri vuorokautisesti toimivat yksiköt lisättiin Akaaseen ja Ylöjärvelle ja näiden lisäksi kaksi 12h ensihoitoyksikköä lisättiin Tampereelle ja yksi Vesilahteen.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja pelastuslaitos ovat solmineet yhteistoimintasopimuksen ensihoitopalveluiden ja pelastustoimen varautumisesta suuronnettomuus- ja erityistilanteisiin ja ovat yhteistyössä kehittäneet 24/7 valmiudessa olevan erityistilanneyksikön. Yksiköllä varaudutaan päivittäistoiminnan tukemiseen muun muassa nopean hoito- ja suojapaikan saamiseen tilannepaikalle, usean potilaan yhtäaikaisten hoitamisen hoitovälineisiin, potilaiden hoitoon kylmissä olosuhteissa, onnettomuuspaikan eristykseen sekä ensihoidon henkilöstön suojautumiseen erityistilanteissa. Yksikön toiminta-alueena on koko Pirkanmaa.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja Sisä-Suomen poliisilaitos ovat keskenään sopineet sosiaali- ja terveysministeriön antaman ohjeen mukaisesta taktisesta ensihoidosta. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja pelastuslaitos ovat yhdessä sopineet taktisen ensihoitovalmiuden ylläpidosta ja toteutuksesta. Taktisella ensihoidolla (TEMS) tarkoitetaan poliisin alaisuudessa toimivaa ensihoitojärjestelmää, jolla terveydenhuollon asiantuntemus ja erityisosaaminen tuodaan turvallisesti paikalle poliisin vaativissa tilanteissa ja erityistilanteissa.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja pelastuslaitos ovat sopineet myös yhteisestä koulutusambulanssista ja koulutusasioissa tehdään päivittäistä ja tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan laajuisesti.

2.6.1 Muutokset paloasemaverkoston toimintavalmiudessa

Uudet vakinaiset paloasemat Kangasalla, Valkeakoskella ja Ikaalisissa ovat korvanneet aiemmat paloasemakiinteistöt vuonna 2018 ja niiden toimintavalmiusaikapiirit ovat niiden myötä hieman siirtyneet, mutta kattavat toiminta-alueensa riskiruudut. Linnainmaan vakinainen paloasema on poistettu pelastustoimen käytöstä ja yksikkö on siirretty Kangasalan uudelle paloasemalla, jossa päivystää nyt kaksi vakinaista yksikköä. Kangasalan vpk:lle on valmistumassa uudet tilat vt 12 eteläpuolelle Kaarina Maununtyttären tie varteen Atrakujalle vielä 2019 vuoden aikana. Paloasemahankkeita on tällä hetkellä suunnittelussa Hämeenkyrössä ja Urjalassa.

2.7 Toiminnan tavoitteiden ja suorituskyvyn arviointi

2.7.1 Onnettomuuksien ehkäisy Pirkanmaalla

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tehtävät hoidetaan Pirkanmaan pelastuslaitoksella sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisyn yksikön että pelastustoiminnan vastuualueen henkilöstön toimesta. Myös muu henkilöstö osallistuu tehtävien hoitoon tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ennaltaehkäisyn suorituskyky on riskiarvioinnin perusteella riittävä. Toimintaa on kehitetty yhteistyötä laajentamalla, uusia toimintamalleja ja tekniikoita hyödyntämällä sekä toimintaa riskiperusteisesti kohdentamalla.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn yksikön keskeisiä tehtäviä ovat onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä yleinen ohjaus, maankäytön ja rakentamisen ohjaus- ja asiantuntijatehtävät, pelastustoimelle kuuluvat vaativat valvontatehtävät, paikalliseen turvallisuustyöhön osallistuminen, palontutkinta ja turvallisuusviestinnän tehtävät osaltaan. Tehtävien hoitamiseksi yksikössä on johtavan palotarkastajan virka, seitsemän palotarkastusinsinöörin virkaa, 19 palotarkastajan virkaa. Pelastustoiminnan vastuualueen tehtäviin kuuluu turvallisuusviestinnän toteutus osaltaan sekä tietyt valvontatehtävät, kuten yleisötilaisuuksien ja tapahtumien valvonta, pientalojen valvonta sekä yritys- ja laitospaikkojen valvonta tarkoituksenmukaisilta osin.

Ohjausta ja neuvontaa suoritetaan käytännössä monilla eri toimintatavoilla ja se kuuluu jokaisen työntekijän toimenkuvaan tehtävän edellyttämässä laajuudessa. Kuntalaisten yleistä ohjausta ja neuvontaa varten pelastuslaitoksella on tavoitettavissa päivystävä palotarkastaja arkisin virka-aikaan. Virka-ajan ulkopuolella ohjausta ja neuvontaa antaa tarvittaessa päivystävät palomestarit sekä muu pelastus- ja valvomohenkilöstö. Ohjaus ja neuvonta ovat keskeisessä roolissa myös pelastuslaitoksen valvontatoiminnassa, viranomaisyhteistyössä ja asiantuntijatoiminnassa sekä turvallisuusviestinnässä. Opastavaa turvallisuustietoa on saatavilla pelastuslaitoksen internetsivuilla sekä sosiaalisessa mediassa.

Turvallisuusviestintä jaetaan turvallisuuskoulutukseen, -neuvontaan ja -vuorovaikutukseen. Keskimmäinen näistä kuuluu onnettomuuksien ennaltaehkäisy-yksikön toimialueeseen ja kaksi muuta viestintäyksikön toimialueeseen.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen, oikeiden toimintatapojen opettaminen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen. Neuvomalla, opastamalla ja kannustamalla voidaan muuttaa asenteita ja sitä kautta saada pysyviä muutoksia toimintoihin. Tavoitteena on saada jokainen ottamaan vastuu omasta turvallisuudestaan sekä huolehtimaan läheisten ja lähiympäristönsä turvallisuudesta. Turvallisuusviestinnässä hyödynnetään nykyaikaisia keinoja ja sovelluksia, mutta jalkaudutaan myös kohtaamaan ihmisiä kasvokkain.

Turvallisuuskoulutuksen kautta tavoitetaan vuosittain eri kohderyhmiä. Lapset ja nuoret saavat Tulikettu-turvallisuusopetusta neljä kertaa koulupolkuunsa aikana. Maahanmuuttajat saavat turvallisuusopetusta joko vastaanottokeskuksessa tai osana suomen kielen opintoja. Muiden erityisryhmien osalta turvallisuuskoulutusta annetaan pyydettyä sekä tarvittaessa kohdennetusti.

Turvallisuuskoulutusta annetaan julkisten organisaatioiden henkilökunnalle sekä muille valituille kohderyhmille. Näitä ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, jotka saavat Tulikettu-turvallisuusopetusta neljä kertaa koulupolkunsa aikana (esikouluikäiset, 2.-, 6.- ja 8.-luokkalaiset), maahanmuuttajat sekä muut poistumisturvallisuuden tai paloturvallisuuden kannalta erityisryhmiin kuuluvat. Turvallisuusviestintätyötä tekevät viestintäyksikön henkilöstön lisäksi onnettomuuksien ennaltaehkäisy-yksikön (turvallisuuskoulutukset, yleisötapahtumat) ja pelastustoiminnan (Tulikettu-koulutukset) henkilöstö. Yleisötapahtumissa on ollut mukana myös ensihoitoyksikön henkilöstöä.

Turvallisuuskoulutusta koordinoi ja kehittää viestintäyksikön koulutussuunnittelijat. Koulutusten toteuttamiseen osallistuvat myös muut viestintäyksikön henkilöt sekä muiden yksiköiden henkilöstö.

Turvallisuusvuorovaikutus tarkoittaa kanssakäymistä kansalaisten kanssa joko kasvotusten tai sosiaalisen median kanavia hyödyntäen. Suurelle yleisölle tarkoitettuja yleisötapahtumia ovat vuosittain toistuvat valtakunnalliset kampanjat, messut sekä muut yleisötapahtumat. Pelastuslaitos on toiminut yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tapahtumien järjestämisessä tai osallistunut toisen organisaation järjestämään tapahtumaan.

Turvallisuusvuorovaikutusta tapahtuu myös sosiaalisen median kanavien välityksellä. Facebookin, Instagramin, Twitterin ja Youtuben tilien ja profiilien kautta saadaan miljoonia näyttökertoja vuodessa. Turvallisuusviestinnän lisäksi näiden kanavien kautta on tehty imagoviestintää ja pelastuslaitoksen toiminnan esittelyä.

Lapsille ja nuorille on annettu turvallisuuskasvatusta myös TV-ohjelmien kautta. Pelastuslaitos on ollut vuosittain mukana lapsille ja nuorille tarkoitetuissa TV-ohjelmissa ja sitä kautta turvallisuusasioita on saatu esille valtakunnan televisiossa.

Pelastuslaitos tilastoi kuukausittain sähköisen viestinnän kävijämääriä sekä kävijöiden kanssa käymiä vuorovaikutustilanteita. Vuonna 2018 pelastuslaitoksen sähköisen viestinnän käyntimäärä (kattavuus) oli 6.7 miljoonaa. Erilaisia vuorovaikutustilanteita (vaikuttavuus) - viestien jakamista, kysymyksiä, kilpailuun osallistumisia ym. kontakteja - oli lähes 530 000.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän suorituskyky on riskiarvioinnin perusteella riittävä. Toimintaa on kehitetty yhteistyötä laajentamalla, uusia toimintamalleja ja tekniikoita hyödyntämällä sekä turvallisuusviestintää kohdentamalla. Myös turvallisuusviestintään käytettävää resurssia on lisätty.

2.7.2 Pelastustoiminta

Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän toimintaa arvioidaan ja tehdään tarvittavia muutoksia toimintamallien yhtenäistämiseksi, osaamisen kehittämiseksi, työaikajärjestelmien yhtenäistämiseksi sekä vastuualueiden työn ohjaamiseksi.

Pelastuslaitoksen osaamistarpeita ja henkilöstön osaamista kartoitetaan ja kehitetään osaamisen ylläpidon ja hallinnan järjestelmiä. Kangasalan paloasemasta tehdään henkilöstön osaamiskeskusta, joka huolehtii koko pelastuslaitoksen henkilöstön koulutuksesta

Henkilöstön työkyvystä pidetään huolta arvioimalla työn riskejä, varhaisen puuttumisen malleilla, fyysisen kunnon testauksella, työterveystarkastuksilla, kuntouttavilla toimenpiteillä ja tukemalla työhyvinvointia.

Tilannekeskuksen toimintaa, tiloja ja tietojärjestelmiä arvioidaan ja kehitetään huomioiden valtakunnalliset ja paikalliset kehityssuunnat ja -tarpeet. Yhteistyö tilannekuvan muodostamisessa tiivistyy ja tieliikennekeskuksen lisäksi myös ensihoidon kenttäjohto siirtyy käyttämään pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskuksen tiloja.

Paloasemaverkoston, kaluston ja henkilöstöresurssin määrän ja sijoituksen tarkoituksenmukaisuutta tarkastellaan toimintaympäristön muutoksien ja riskikartoitusten perusteella.

Toiminnan tavoitteet toteutuvat pelastustoiminnan päivittäisissä tilanteissa ja suorituskyky on riittävällä tasolla pois lukien ensimmäisen pelastusyksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika joissakin Tampereen kaupunkialueen I-riskiluokan ruuduissa. Rungasrakentaminen ja tiivistyvä kaupunkirakenne sekä rakentamisen aikaiset muutokset kulkuväylissä ja liikennemäärissä ovat aiheuttaneet ajoaikojen pidentymistä.

Varautuminen häiriötilanteisiin

Paloasemakohtaiset valmiudet toimia myös pitkäkestoisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on suunniteltu. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma on laadittu ja se päivitetään vuosittain. Pirkanmaan kuntien varautumista on tuettu vuosittaisten neuvottelutilaisuuksien lisäksi kuntakohtaisella tapaamisella kaikissa 22 kunnassa. Valmiussuunnitteluyksikössä on päätoiminen henkilöstöresurssi kolme henkilötyövuotta. Häiriötilanteisiin varautumisen painopisteenä on ollut oman toiminnan varmistaminen ja kuntien tukeminen varautumisessa. Suorituskykyä voidaan kehittää edelleen nykyisillä resursseilla.

Poikkeusolot

Valmiuslain 3§ 1 ja 2 kohdan mukaisissa poikkeusoloissa perustettavia väestönsuojelumuodostelmia koskevat suunnitelmat on muokattu omaksi kokonaisuudekseen. Poikkeusolojen suunnittelua jatketaan valtakunnallisen suunnittelurakenteen mukaisesti.

Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Yhteistoimintasuunnitelmia muiden viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten osallistumisesta pelastustoimintaan sekä pelastuslaitoksen antamasta virka-avusta laaditaan ja päivitetään tarpeen mukaan. Öljyntorjunnan suunnittelua ja kalustoa ylläpidetään riittävällä tasolla suhteessa alueellisiin uhkiin.

Pelastustoiminnan erityistilanteiden valmius

Pelastustoiminnan erityistilanteiden valmius on tavoitteiden mukainen ja sitä ylläpidetään ja kehitetään riskien arvioinnin mukaisesti. Pelastussukellustoiminnan järjestelyt ja savusukellusvalmius riskialueittain pidetään riittävällä tasolla. Savusukelluksen toimintavalmiuden suunnittelun perusteena käytetään sitä, että joukkuelähtö pystyy suorittamaan savusukellusta turvallisesti. II-riskiluokassa savusukellus voidaan aloittaa pääsääntöisesti pelastustoiminnan

tavoiteajassa ja I-riskiluokassa pääsääntöisesti ensimmäinen pelastusryhmä voi aloittaa savusukellustoiminnan pelastustoiminnan tavoiteajassa.

Vaarallisten aineiden torjuntavalmiutta tarkastellaan jatkuvasti ja päivitetään "Vaarallisten aineiden torjunta Pirkanmaalla"-dokumenttia. Dokumentista löytyy tarkemmin vaarallisten aineiden torjunnan järjestelyt ja niihin vaikuttava riskikartoitus. Vaarallisten kemikaalien torjuntavalmiutta on palvelutasokaudella parannettu.

TOKEVA-ohjeen kalustotaso III:n mukaiset kalusto- ja henkilöstövalmiutta vaatimat tehtävät voidaan aloittaa palvelutasopäätöksen mukaisesti 60 - 90 minuutin kuluessa hälytyksestä. Kyseisen tason vaatima kalusto- ja henkilöstövalmius on Pirkanmaalla sijoitettu Nokian paloasemalle ja se on koko Pirkanmaan käytettävissä.

Koko Pirkanmaan alueen osalta on varmistuttu kalustollisesti siitä, että suurin osa asemista kykenee vastaamaan pieniin vaarallisten aineiden onnettomuuksiin itsenäisesti ja isommissa onnettomuuksissa aloittamaan ensitoimenpiteet. Valikoitujen asemien kalustollista toimintakykyä on parannettu erityiskalustolla.

Vesipelastuksen toimintavalmius on järjestetty siten, että koko Pirkanmaan alueella pintapelastus voidaan aloittaa enintään 30 minuutin kuluessa hälytyksestä. Varsinainen vesisukellusvalmius (1 - 2 tason valmius) on pidetty yllä vesipelastuksen palvelutasopäätöksessä (2/2007) määritellyillä riskialueilla. Tulevalla palvelutasokaudella tulee päivittää vesipelastuksen riskikartoitus ja laatia suunnitelma vesipelastuksen toteuttamisesta.

3. Riskien ja uhkien arviointi

3.1 Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutoksia on tarkasteltu alueen yhdyskuntarakenteen kehityssuuntien ja uhkien arvioinnin näkökulmista riskialuemuutosten, Pirkanmaan maakuntastrategian ja Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman pohjalta.

Uhkien arvioinnissa käytetään alueiden riskiluokkien määrittelyä, riskikohteiden, onnettomuustyyppien ja tapahtumien onnettomuusriskien määrittelyä onnettomuuden todennäköisyyden ja seurausvaikutusten perusteella sekä onnettomuusuhkien arviointia tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella.

Pelastustoiminnan voimavarat mitoitetaan siten, että niillä pystytään toimimaan tehokkaasti onnettomuustilanteissa. Uhkien arviointi sovitetaan yhteen onnettomuuksien ehkäisyä ohjaavan valvontasuunnitelman kanssa soveltuvin osin.

Uhkien arviointi muodostuu kolmesta osasta:

- Pelastustoiminnan toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia.
- Tunnistetaan sellaiset onnettomuustyyppit sekä yksittäiset riskikohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä.

Seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä

3.2 Muutokset riskialueissa

Riskiluokkien perusteena käytetään regressiomallilla määritettyä riskitasoa, jossa käytetään asukaslukua, kerrosalaa niiden yhteisvaikutusta. Mallin avulla ennustetaan riskitaso kullekin 1km X 1km ruudulle. Regressiomallin määritetyt riskitasot ovat:

I-Riskiluokka Riskitaso ≥ 1

II Riskiluokka $0,25 \leq \text{Riskitaso} < 1$

III Riskiluokka $0,1 \leq \text{Riskitaso} < 0,25$

IV Riskiluokka Riskitaso $< 0,1$

Riskiluokkien määrittelyssä on käytetty tilastoaineistona rakennustietokannan tietoja 31.12.2018 tilanteen mukaan. Väestötietoina ovat väestötietokannan tiedot 31.12.2018 tilanteen mukaan ja onnettomuustilastotiedot Pronto- onnettomuustilastosta vuosilta 2014 - 2018.

Riskiluokkien määrittelyssä tarkastellaan regressiomallin lisäksi tapahtuneita kiireellisiä onnettomuuksia. Tarkastelussa arvioidaan ne riskiruudut, joissa on tapahtunut riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia viiden vuoden seurantajaksolla keskimäärin vähintään kaksi kappaletta vuodessa. Määrittävät onnettomuudet ovat rakennuspalot ja -vaarat, muut tulipalot, liikenneonnettomuudet, sortumat ja sortumavaarat, räjähdykset ja räjähdysvaarat, vaarallisten aineiden onnettomuudet ja kiireelliseksi luokitellut ihmisten pelastustehtävät.

Pelastuslaitos voi arvioinnin perusteella korottaa riskiluokkia ruuduittain tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella seuraavasti:

- Mikäli 5 vuoden seurantajaksolla $n \geq 10$, ruutu voidaan korottaa riskiluokkaan I ja mikäli 5 vuoden seurantajaksolla $2 \leq n < 10$, ruutu voidaan korottaa riskiluokkaan II, missä n = riskiluokan määrittävien onnettomuuksien lukumäärä vuodessa.

Eryisesti tätä tarkastelua käytetään rajatapauksissa, kun riskiluokka asukasluvun, kerrosalan ja niiden yhteisvaikutuksen avulla määritettynä on muuttumassa. Onnettomuusuhkien määrittelytyössä hyödynnetään onnettomuuksien syiden arvioinnissa ja selvittämisessä saatuja tietoja.

Taulukko 7 Muutokset riskiluokkien ruuduissa kunnittain regressiomallin perusteella

Kunta	I-riskiluokka			II-riskiluokka			III-riskiluokka			IV-riskiluokka
	as.lkm	krsa	km2	as.lkm	krsa	km2	as.lkm	krsa	km2	km2
Mänttä-Vilppula						-1				1
Ruovesi				358	67588	2	10	11092	1	-1
Kihniö							8	11699	1	-1
Hämeenkyrö				153	25914	-1	138	11221	1	-1
Ylöjärvi				603	32943	1	47	18867	1	-1
Sastamala				147	39731	1				
Nokia	299	39731	1	1851	99002	3	363	34387	2	-2
Tampere	10507	701122	4	3251	168055	2	564	56538	4	-4
Kangasala				146	38873	1	425	23219	2	-2
Pirkkala							33	49521	2	-2
Lempäälä				285	33361	1	597	29053	1	-1
Akaa									-1	1
YHTEENSÄ	10806	740853	5	6794	505467	9	2185	245597	14	-13

Uusia I-riskiluokan ruutuja on tullut riskikartoituksen regressiomallin perusteella Pirkanmaalle yhteensä viisi kappaletta, joista yksi Nokialle ja neljä Tampereelle, II-riskiluokan uusia ruutuja on tullut yhteensä 11 kappaletta, joista kolme Nokialle kaksi Ruovedelle ja Tampereelle sekä yhdet ruudut Ylöjärvelle, Sastamalaan, Kangasalle ja Lempäälään. Uusia III-riskiluokan ruutuja on tullut yhteensä 15 kappaletta, joista neljä Tampereelle, kaksi ruutua Nokialle, Kangasalle ja Pirkkalaan, sekä yhdet uudet ruudut Ruovedelle, Kihniöön, Hämeenkyröön, Ylöjärvelle ja Lempäälään.

I-riskiluokan ruudut ovat nousseet II-riskiluokasta, II-riskiluokan ruudut III-riskiluokasta ja III-riskiluokan ruudut ovat nousseet korkeampaan riskiluokkaan IV-riskiluokan ruuduista. Riskiluokka on laskenut Pirkanmaalla kolmessa ruudussa. Mänttä-Vilppulassa yksi II-riskiluokan ruutu on laskenut IV-riskiluokkaan, Hämeenkyrössä yksi II-riskiluokan ruutu on laskenut III-riskiluokkaan ja Akaassa yksi III-riskiluokan ruutu on laskenut IV-riskiluokkaan.

Edellä taulukossa esitettyjen riskiluokkamutosten lisäksi neljä III-riskiluokan ruutua on nostettu II-riskiluokkaan ruuduissa viiden vuoden seurantajaksolla tapahtuneiden määrittävien kiireellisten onnettomuuksien vuoksi. Ruudut sijaitsevat Ikaalisissa, Lempäälässä Orivedellä ja Tampereella.

3.3 Pirkanmaan maakuntastrategia 2040 ja sen mukaiset ohjelmat

Maankäytön perusratkaisut määrittävät aluerakenteen strategisen tavoitekuvan, jota maakuntakaavan ohjausvaikutuksen lisäksi edistetään ohjelmallisilla toimenpiteillä.

Maakuntakaavassa tiivistyvän ydinkaupunkiseudun ja seutukeskusten lisäksi painottuu maakunnan eteläinen, pääradan suuntainen kasvu. Aluekehityksen ajurina on Helsinki-Hämeenlinna-Tampere - kehitysvyöhykkeen kasvu ja potentiaali. Ydinkaupunkiseudulla edistetään kahden uuden alakeskuksen syntymistä erityisesti Tampereen ja Lempäälään välisellä alueella. Maankäytön suunnittelussa varaudutaan läntisen ratayhteyden toteuttamiseen ja järjestelyratapihan siirtoon. Myös Puskiaisten oikaisun (VT 3) ja 2-kehän toteuttamiseen valmistaudutaan.

Ydinkaupunkiseudulla maankäytön ja liikenteen kehittämisen tarkoituksena on tiivistää yhdyskuntarakennetta, vahvistaa nykyisiä kuntakeskuksia sekä edistää vahvoihin joukkoliikennevyöhykkeisiin perustuvaa liikkumista. Elinkeinoelämän kehittäminen tukeutuu erityisesti valtatie 3, kehäteiden ja lentokentän alueen ympäristöön. Kaupunkiseudulla edistetään toimintojen sekoittuneisuutta, mutta toisaalta keskitytään myös profiloituneisiin, korkean osaamisen työpaikka-alueisiin. Kaupunkiseudun kehittämisen lähtökohdaksi otetaan myös lentokentän alueen kansainväliset yhteydet sekä sen tarjoamat logistiset ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollisuudet.

Eteläisellä Pirkanmaalla kehittämisen tavoitteena on vahvistaa ja tiivistää alueen kuntakeskuksia. Kehittämisen painopiste on pääradan aseman-seuduilla Akaan Toijalassa ja Viialassa. Valkeakoskea kehitetään alueen seutukeskuksena. Maantie 130 välillä Marjamäki-Valkeakoski on myös aluekehityksen painopistealuetta. Pälkäneen kehittyminen tukeutuu valtatiehen 12 ja Kangasalaan.

Lounaisen Pirkanmaan maankäyttöä kehitetään seutukeskusta ja tieverkkoa kehittämällä. Vahvana seutu-keskuksena kehitetään Sastamalan Vammalan keskustaajamaa. Alueen joukkoliikenne tukeutuu erityisesti linja-autoliikenteeseen, mutta jossain määrin myös rautatiehen.

Luoteisen Pirkanmaan elinkeinojen kehittämisen ajuri on valtatie 3:een perustuva kehitysvyöhyke, jossa ratkaisevana liikennehankkeena on Hämeenkyrön ohitustien toteutuminen osana Helsinki-Hämeenlinna-Tampere-käytävän jatkokehittämistä. Parkanoa kehitetään raideliikenteeseen tukeutuvana seutukeskuksena. Hämeenkyrön ohitustien rakentamisen aloittamisesta 2020 on tehty päätös kesäkuussa 2019.

Pohjoisen Pirkanmaan maankäytön kehittämisessä hyödynnetään olemassa oleva raideinfrastruktuuri ja monikeskuksinen yhdyskuntarakenne. Seutukeskuksena kehitetään Mänttä-Vilppulaa ja Oriveden roolina korostuu toimiminen raide- ja maantieliikenteen terminaalipaikkana. Kehitettävänä päätienä on valtatie 9. Muuten pohjoisella Pirkanmaalla tukeudutaan olemassa olevaan liikenneverkkoon ja tuetaan sen ylläpitoa. Kuntakeskuksia vahvistetaan profiloituneina palvelukeskuksina ja maaseudun kehitysedellytykset turvataan. Elinkeinoelämän kehittäminen perustuu seudullisiin vahvuusaloihin. Erityistä yritystoimintapotentiaalia on luonnonvaratalouden aloilla.

Keskeiset maakunnalliset infrastruktuurihankkeet strategiakaudella (>20 vuotta):

- Valtatien 3 Puskiaisten oikaisu.
- Tampereen 2-kehä (lentokenttä-Sääksjärvi-Hervanta-Kangasalan Lentola-(9-tie).
- Uusi henkilöliikenteen asema Tampereen keskustan eteläpuolelle.
- Tampereen läntinen ratayhteys.
- Tampereen järjestelyratapihan siirto.
- Kahden uuden kaupunkiseudun alakeskuksen sijoittaminen ja kehittäminen pääradan varressa Tampereen ja Lempäälän välillä.

Tampere-Pirkkalan lentoaseman kehittäminen Sisä-Suomen solmuasemana ja maakunnan kansainvälistymisen moottorina. Lentoaseman kytkeminen henkilö- ja tavaraliikenteen verkkoon.

Yhdyskuntarakentamisen kasvusuunnat ja liikenneverkkojen rakentaminen tulee huomioida pelastustoimen palveluita ja palveluverkkoa kehitettäessä osana toimintaympäristön ja riskien arviointia ja toiminnan suunnittelua.

3.4 Palvelutasokaudella esiin tulleet uudet riskitekijät

Tampereen Kansi-Areenan rakennustyöt ovat siirtyneet kannen päällä tapahtuvaan rakentamiseen ja rakennustyömaan laajuus on kasvanut. Kannen päälle ja Sorin puolelle rakentuu sekä Areena-hotelli kompleksi, että muita korkeita rakennuksia. Rakentaminen tiivistyy radan varressa keskustassa ja sen eteläpuolella järjestelyratapihan ympäristössä.

Raitiotien rakentaminen ja raideliikenteen käynnistyminen tuovat mukanaan uusia riskitekijöitä raitiotiereiteillä olevien kohteiden saavutettavuuteen ja raideliikenteen onnettomuusvaikutuksiin.

Rantatien tieliikennetunneli Tampereella otettiin käyttöön vuoden 2017 alussa. Kohde on varustettu nykyaikaisilla teknisillä ja toiminnallisilla turvajärjestelyillä, joiden suunnittelussa pelastuslaitos on ollut mukana alusta lähtien. Tunnelin rakentamisaikana aiheutui merkittäviä liikennejärjestelyjä kaupungin katuverkolla ja ajoittaisia ruuhkia, joita on jatkunut ajoittain edelleen tunnelin ja Vaitinaron risteuksen välillä tapahtuvien liikennehäiriöiden seurauksena. Tunnelissa on tapahtunut selvästi vähemmän liikenneonnettomuuksia kuin aiemmin maan päällä olleella vastaavalla tieosuudella.

Maanalainen rakentaminen on lisääntynyt ja erityisesti Tampereen keskustan alueella on rakentunut esimerkiksi suuria yhtenäisiä parkkitiloja. Myös korkearakentaminen on lisääntynyt keskustassa ja uusia kohteita on suunnitelmassa tai rakenteilla useita. Rakentamisen suunnitteluun osallistuminen, rakentamisen aikaiset turvajärjestelyt ja pelastustoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen valmiissa rakennuksissa ovat riskien hallinnan kannalta keskeisiä.

Tapahtumien ja suurten yleisötilaisuuksien määrä ja niiden kävijämäärä on kasvanut merkittävästi ja se edellyttää etukäteisvalmisteluja ja tiivistä yhteistyötä tapahtumien järjestäjien ja viranomaisten välillä. Tapahtumiin liittyvien hälytystehtävien määrä on kasvanut erityisesti ensihoidon tehtävien osalta. Tapahtumien järjestämiseen liittyy myös uusia uhkakuvia, jotka turvajärjestelyissä pitää huomioida.

Turvallisuusviestinnän kannalta väestön monikulttuurisuus aiheuttaa haasteita ja esimerkiksi turvallisuuskoulutuksessa on otettava huomioon entistä tarkemmin koulutettavien tietotaso sekä myös suomen kielen taito. Toimintaympäristön nopea tekninen muutos ja markkinoille tulevat uudet laitteet ja niiden käyttöturvallisuus on otettava huomioon turvallisuusviestinnässä, jotta neuvot ja ohjeet ovat ajan tasalla.

Yhteiskunnan muuttunut viestintäympäristö asettaa haasteita viestinnälle. Erityisesti onnettomuusviestinnältä vaaditaan nopeaa reagointia, ja haasteena on disinformaation torjuminen. Myös viranomaisen uskottavuuden horjuttamiseen (trollaus, maalittaminen) on varauduttava.

4. Johtopäätökset

Pirkanmaan pelastustoimen nykyisen palvelutasopäätöksen ja sen kehittämisehdotusten, tavoitteiden ja toiminnan tulosten sekä suoritteiden arvioinnin perusteella palvelutasopäätös on toteutunut hyvin ja toimintaa on eri vastuualueilla kehitetty huomioiden toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Arvioinnissa on löydetty myös kehittämiskohteita, joihin täytyy edelleen kiinnittää huomiota palvelujen parantamiseksi ja toiminnan kohdentamiseksi.

Toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja myös uusia riskejä ja uhkakuvia tulee esille. Muutosten seurantaan ja niiden vaikutusten jatkuvaan arviointiin ja ennakoimiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota ja kehittää organisaation toimintaa joustavaksi, nopeasti reagoivaksi ja epävarmuutta sietäväksi. Keskeisinä näkökulmina kehittämisessä ovat yhteistoiminta muiden toimijoiden kanssa, oman toiminnan arviointi ja tiedon hyödyntäminen johtamisessa ja toiminnan ohjauksessa.

Palvelutasokaudella tapahtuneet muutokset riskialueissa sekä yhdyskuntarakenteen tiivistyminen painottuvat Tampereen kaupunkiseutuun. Vilkas ja laaja rakennustoiminta, liikenneväylien muutokset ja liikennevirtojen kasvu aiheuttavat haasteita pelastustoiminnan toimintavalmiudelle. Suurten yleisötapahtumien aikana tehtävämäärä kasvaa ja pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintavalmiutta on riskiarvioiden perusteella hajautettu ja lisätty tilapäisesti.

Keskustan rakentamisen aikaiset liikenneväylien muutokset ja joukkoliikenteen reitit edellyttävät tilapäisiä ratkaisuja toimintavalmiuden turvaamiseksi. Tällä hetkellä etsitään nopeaa tilapäistä ratkaisua yhden pelastus- ja ensihoitoyksikön sijoittamiseksi turvaamaan eteläisen alueen toimintavalmiutta ruuhka-aikoina.

Toimintaympäristöanalyysin ja riskiarvioinnin perusteella pysyvämpiä ratkaisuja on haettava läntisen Tampereen ja Tampereen eteläisen alueen pelastustoiminnan toimintavalmiuden turvaamiseen. Palvelutasopäätöksen toimintavalmiustavoitteissa on ensimmäisessä riskiluokassa selkeitä puutteita Tampereen keskustan eteläpuolella ja läntisellä Tampereella.

Tilatarvesuunnittelu ja sijoituspaikan etsintä on käynnissä Tampereen läntisellä ja eteläisellä alueella yhdessä keskuspaloaseman kehittämissuunnittelun kanssa. Pelastustoimen palveluita ja palveluverkkoa kehitettäessä suunnittelussa tulee huomioida yhdyskuntarakenteen kasvusuunnat ja liikenneverkkojen rakentaminen osana toimintaympäristön ja riskien arviointia.

5. Palvelutasopäätös

5.1 Viranomaisohjaus

1. Viranomaisohjauksen tavoitteet
2. Keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi
3. Ohjaukseen käytettävät voimavarat

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Pelastustoimen ohjauksella tarkoitetaan toimia, joilla pelastuslaitos edistää, tukee ja seuraa pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain velvoitteiden toteutumista. Ohjausvelvoite kattaa ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden ohjaamisen säädettyjen velvoitteiden täyttämässä.

Ohjaus säädettyjen velvoitteiden noudattamiseen, hyvien käytänteiden omaksumiseen ja hyvään turvallisuuskulttuuriin on keskeinen ja kiinteä osa pelastuslaitoksen valvonnan, varautumisen, turvallisuusviestinnän sekä pelastustoiminnan tehtäviä. Kuntalaisten yleistä ohjausta varten pelastuslaitoksella on arkisin (aamupäivät) päivystävän palotarkastajan palveleva puhelin. Ohjausta annetaan lisäksi tarpeen mukaan puhelin, sähköposti, sosiaalisen median ja palautejärjestelmien kautta tulevien yhteydenottojen pohjalta sekä yleisötilaisuuksissa. Tilannekeskuksessa pelastusviranomaisen on tavoitettavissa tarvittaessa ympärivuorokautisesti. Opastavaa turvallisuustietoa on lisäksi saatavilla pelastuslaitoksen verkkosivuilla.

Pelastustoimelle kuuluva ohjaus sisältyy osaltaan jokaisen viranhaltijan toimenkuvaan työtehtävien edellyttämässä laajuudessa, eikä tähän käytettäviä voimavaroja ole tarkoituksenmukaista arvioida erikseen vaan ne huomioidaan osana muita tehtäviä.

5.2 Turvallisuusviestintä

1. Turvallisuusviestinnän tavoitteet
2. Turvallisuusviestintäsuunnitelman laatiminen ja toteutumisen arvioinnista
3. Turvallisuusviestintään käytettävät voimavarat

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen, oikeiden toimintatapojen opettaminen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen. Neuvomalla, opastamalla ja kannustamalla voidaan muuttaa asenteita ja sitä kautta saada pysyviä muutoksia toimintoihin. Tavoitteena on saada jokainen ottamaan vastuu omasta turvallisuudestaan sekä huolehtimaan läheisten ja lähiympäristönsä turvallisuudesta.

Turvallisuuskoulutuksen kautta tavoitetaan vuosittain eri kohderyhmiä. Lapset ja nuoret saavat Tulikettu-turvallisuusopetusta neljä kertaa koulupolkunsa aikana. Maahanmuuttajat saavat turvallisuusopetusta joko vastaanottokeskuksessa tai osana suomen kielen opintoja. Muiden erityisryhmien osalta turvallisuuskoulutusta annetaan pyydettyä sekä tarvittaessa kohdennetusti.

Turvallisuusviestinnässä hyödynnetään nykyaikaisia keinoja ja sovelluksia, mutta jalkaudutaan myös kohtaamaan ihmisiä kasvokkain.

Turvallisuusviestintäsuunnitelmaa päivitetään vuosittain huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset toiminnan arvioinnista saatavat tiedot. Turvallisuusviestinnän toteuma raportoidaan kuukausittain pelastuslaitoksen johtoryhmälle ja kolmannesvuosittain kaupunginhallitukselle.

Turvallisuusviestintään on osoitettu seitsemän henkilötyövuotta viestintäyksikössä ja toimintaan osallistuu omiin tehtäviinsä liittyen myös muiden toimintayksiköiden henkilöstöä.

5.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

1. Viranomaisyhteistyön järjestelyt ja tavoitteet
2. Viranomaisyhteistyöhön käytettävät voimavarat

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Keskeisiä yhteistyöviranomaisia ovat kuntien sosiaali- ja terveysviranomaiset, kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset, ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomaiset, Sisä-Suomen poliisilaitos, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES, Porin hätäkeskus, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomainen, Pirkanmaan ja Kainuun ELY-keskukset sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Muita keskeisiä yhteistyötahoja ovat mm. paloilmoitin ja sammutuslaitteistojen tarkastuslaitokset, pelastus- ja kiinteistöalan järjestöt ja yhdistykset sekä kolmannen sektorin toimijat sosiaali- ja terveydenhoidon alalla.

Yhteistyön tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen sekä niistä aiheutuvien henkilö- ja omaisuusvahinkojen pienentäminen. Valvontatoimintaan liittyvä viranomaisyhteistyö kuvataan tarkemmin valvontasuunnitelmassa.

Valvontatoimintaan liittyvään viranomaisyhteistyöhön ja asiantuntijatehtäviin arvioidaan kuluvan noin 4,5 htv. Pelastuslaitos varaa lisäksi 3 htv iäkkäiden ja muiden erityisryhmien asumisen

turvallisuuden kehittämiseen ja siihen liittyvään yhteistyöhön sekä pelastuslain 42.2 §:ssä tarkoitettujen paloriski-ilmoitusten käsittelyyn ja muihin niistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön osallistutaan kuntien kanssa sovittavalla tavalla.

5.4 Palontutkinta

1. Palontutkinnan keskeiset järjestelyt ja voimavarat

Pelastuslain 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon sytymissy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Palontutkinnassa on käytössä kolme eri tasoa:

Taso 1) palontutkinnan perustaso, joka suoritetaan jokaisesta tulipalosta. Tutkinnassa arvioidaan tulipalon sytymissy ja sen leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot, vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät, kuten asukkaiden ja henkilökunnan toiminta palotilanteessa sekä pelastustoiminta. Tutkinnan suorittaa pelastustoiminnan johtaja tai tehtävään nimetty päällystöviranhaltija.

Taso 2) palontutkinnan laajempi taso, joka suoritetaan vähintään tutkintakriteerit täyttävistä tulipaloista (palokuolema, vakava loukkaantuminen tai vähintään 200 000€ omaisuusvahinko). Tason 2 tutkinnassa selvitetään tulipalon syy ja perehdytään tarkemmin onnettomuuden laajuuteen vaikuttaneisiin tekijöihin. Tutkinnan suorittaa tehtävään nimetty päällystöviranhaltija.

Taso 3) palontutkinnan laajin taso, joka suoritetaan tarpeen vaatiessa erityisen merkittävistä tapauksista tai osana muuta tutkintaa. Päätöksen tutkinnan aloittamisesta voi tehdä Onnettomuustutkintakeskus, sisäasiainministeriö tai pelastuslaitos. Tason 3 palontutkintaa varten kootaan tutkintaryhmä, johon voi kuulua osallistujia pelastuslaitoksen ulkopuolelta. Tutkintaryhmä työskentelee erikseen nimetyn puheenjohtajan johdolla ja tutkinnan suuntaaminen ja laajuus määrittäyt tutkittavan tapauksen ja tutkintatietojen tuottaman lisäarvon perusteella.

Palontutkintaa sekä onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän kehittymisen seurantaan tehdään pelastuslaitoksella muiden työtehtävien ohessa. Toiminta ja sen kehittäminen organisoidaan tavoitteen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaisesti ja siihen arvioidaan kuluvan yhteensä noin 0,5 htv. Toimintaan käytettävää resurssia on tarpeen kasvattaa palvelutasopäätöskauden aikana.

5.5 Valvontatehtävät

1. Valvonnan perusteet ja tavoitteet
2. Valvontatehtävään käytettävät voimavarat

Pelastuslain 78 §:n mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvontasuunnitelmassa määritetään palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Keskeiset käytettävät valvontatoimenpiteet kuvataan valvontasuunnitelmassa (mm. palotarkastus, paloturvallisuuden itsearviointi, asiakirjavalvonta, muu valvonta ja yhteistyö muiden viranomaisten kanssa). Pelastusviranomaiselle on säädetty valvontatehtäviä myös laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (2005/2009) (kemikaaliturvallisuuslaki).

Palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet määritellään valvontasuunnitelmassa pelastuslain mukaisesti paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Riskienarvioinnissa käytetään tarkoituksenmukaisimpia pelastuslaitoksen käytössä olevia riskienarviointimenetelmiä. Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten osalta riskienarvioinnin lähtökohtana on ensisijaisesti henkilövahinkoriski. Yritys- ja laitospaikkojen osalta riskienarvioinnin lähtökohtana pidetään omaisuusvahinkoriskiä, mutta käyttötavan perusteella huomioidaan tarvittaessa myös henkilövahinkoriskit sekä ympäristö- ja kulttuuriarvojen riskit.

Valvonnan ensisijainen tarkoitus on ohjata, neuvoa ja opastaa palo- ja henkilöturvallisuuden sekä kemikaaliturvallisuuden ylläpidossa ja kehittämisessä sekä tarvittavilta osin valvoa pelastusviranomaisen valvottavaksi määrättyjen säännösten noudattamista ja näillä keinoin osaltaan pienentää onnettomuuden todennäköisyyttä ja vähentää mahdollisesta onnettomuudesta aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja materiaali- ja taloudellisia vahinkoja. Valvontatoiminnassa tehdään yhteistyötä kuntien ja valtionhallinnon viranomaisten ja muiden tahojen kanssa valvontasuunnitelmassa tarkemmin esitettävällä tavalla.

Valvonnan tavoitteiden toteuttamiseksi määräaikaisten palotarkastusten ja muun säännöllisen valvonnan enimmäisvälinä pidetään yleensä enintään 60 kk. Matalan riskitason kohteissa määräväli voi kuitenkin olla enintään 120 kk. Pyydetyt palotarkastukset suoritetaan tilanteen kiireellisyys huomioiden mahdollisimman pikaisesti, kuitenkin viimeistään 1 kk kuluessa tarkastuspyynnöstä.

Valvontatoiminnan suorittamiseksi Pirkanmaan pelastuslaitoksella pidetään yllä tarkoituksenmukaista organisaatiota siten, että valvontatoiminta pystytään suorittamaan pelastuslain vaatimusten mukaisesti laadukkaasti, säännöllisesti ja tehokkaasti. Toimintaan varataan vuosittain vähintään 25 htv:n suuruinen työpanos.

Pelastuslaitos voi periä valvontasuunnitelmassa määritellyistä valvontatoimista pelastuslain 96 §:n mukaisesti maksun. Pelastuslaitoksella on käytössä Tampereen kaupunginvaltuuston hyväksymä valvontamaksutaksa.

5.6 Pelastustoiminta

5.6.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Palvelutasopäätös on strategiatasoinen asiakirja, joka ohjaa pelastustoiminnan suunnittelua ja varautumista. Toimintavalmiusajat ovat pelastustoiminnan järjestelmän suunnittelua ja toimintaa ohjaavia tavoitteita, joista ei voi johtaa yksittäisen päivystävän henkilön, hälytystehtävän tai yksittäisen pelastusyksikön toimintavalmiusaikaa kohteeseen.

---

1. Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite prosentteina riskiluokittain

I-riskiluokka	11min	vähintään 55 %:ssa tehtävistä
II-riskiluokka	14min	vähintään 75 %:ssa tehtävistä
III-riskiluokka	22min	vähintään 95 %:ssa tehtävistä
IV-riskiluokka	40min	vähintään 95 %:ssa tehtävistä

2. Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite prosentteina riskiluokittain

I-riskiluokka	6min	vähintään 60 %:ssa tehtävistä
II-riskiluokka	10min	vähintään 80 %:ssa tehtävistä
III-riskiluokka	20min	vähintään 95 %:ssa tehtävistä

3. Keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite kaikissa kiireellisissä tehtävissä riskiluokista riippumatta

Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite 15:00min
Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite 10:00min

4. Alueilla, joissa pelastustoiminnan valmius perustuu sopimuspalokuntiin tai toimenpidepalkkaiseen henkilöstöön, voi toimintavalmiudessa olla poikkeamia, joissa tavoitteellinen toimintavalmiusaika ei toteudu. Tällaisissa tilanteissa korvaavia yksiköitä hälytetään tilannekeskuksen arvion mukaan laajemmalta alueelta.

5. Johtamisen rakentuminen pelastustoimen alueella
Pelastustoiminnan johtaminen on suunniteltu Pirkanmaan pelastuslaitoksen johtamisohjeessa. Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, joka tarvittaessa määrää tilannepaikalle hälytetyn yksikön jäsenistä tilannepaikan johtajan, jos sitä ei ole ennalta määrätty.

Pelkääntäen sopimuspalokunnan yksiköiden osallistuessa tehtävään toimii pelastustoiminnan johtajana tilannekeskuksen palomestari TIKEP3.

Pelastusjoukkueen johtajana toimii päätoiminen päällystöviranhaltija (P3X).

Komppanialähdön ja sitä laajemman muodostelman johtaminen on myös kuvattu pelastuslaitoksen johtamisohjeessa.

Pelastustoiminnan johtamispaikka perustetaan toiminta-alueelle tai pelastuslaitoksen 24/7 toimivaan tilanne- ja johtokeskukseen. Pelastuskomppaniaa tai sitä suurempia muodostelmia käytettäessä perustetaan tarvittaessa toiminta-alueen johtopaikan lisäksi pelastustoiminnan johtokeskus ja esikunta johtamistoiminnan tukemiseen.

6. Pelastussukellustoiminnan järjestelyt (savu-, kemikaali- ja vesisukellus)
Savusukelluksen toimintavalmiuden suunnittelun perusteena käytetään sitä, että joukkuelähtö pystyy suorittamaan savusukellusta turvallisesti. II-riskiluokassa suunnittelun perusteena käytetään kuitenkin sitä, että savusukellustoiminta voidaan aloittaa turvallisuusohjeiden mukaisesti pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti viimeistään 14 minuutissa. I-riskiluokassa ensimmäisen pelastusryhmän tulee kyetä aloittamaan savusukellustoiminta pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti 11 minuutissa turvallisuusohjeiden mukaisesti. Tulipaloihin, joissa edellytetään savusukellusta, hälytetään Pirkanmaalla aina vähintään joukkuelähtö. Savusukellustoiminnassa noudatetaan valtakunnallisen pelastussukellusohjeen 48/2007 lisäksi pelastuslaitoksen omaa pelastussukellusohjetta 12/2009.

Vesipelastuksen toimintavalmius järjestetään siten, että koko Pirkanmaan alueella pintapelastus voidaan aloittaa enintään 30 minuutin kuluessa hälytyksestä. Varsinainen

vesisukellusvalmius (1 - 2 tason valmius) pidetään yllä vesipelastustoiminnasta tehtävän uuden riskikartoituksen mukaisesti.

Vaarallisten kemikaalien torjuntavalmiutta ylläpidetään siten, että Nokian paloasemalla on TOKEVA-ohjeen kalustotaso 3:n mukainen kalustollinen ja henkilöstövalmius. Muilla paloasemilla toimintavalmiut järjestetään tason 2 tai 1 mukaisesti vaarallisten kemikaalien torjunnasta laaditun suunnitelman, vaarallisten kemikaalien torjuntavalmiut Pirkanmaalla (12/2014) mukaisesti.

7. Väestön varoittamisjärjestelyt

Väestön varoittamiseen tarkoitettuja kiinteitä väestöhälyttimiä ylläpidetään I- ja II-riskiluokkien alueella niin, että asukkaat ovat kuuluvuusalueella. Muilla alueilla varoittaminen hoidetaan liikuteltavilla hälyttimillä sekä tiedotusvälineitä apuna käyttäen.

8. Pelastushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön koulutus järjestetään erillisen koulutussuunnitelman mukaisesti siten, että henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä riittävä koulutustaso. Koulutusjärjestelmää ja osaamisen hallintaa kehitetään sisäisen koulutuksen kehittämishankkeen tulosten perusteella. Koulutuksen toteutumista seurataan jatkuvasti.

9. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden turvaaminen

Paloasemien sijoitus- ja tilatarvesuunnittelua jatketaan rakennushankkeiden käynnistämiseksi Tampereen eteläisellä ja läntisellä alueella. Yksittäisten pelastus- ja ensihoitoyksiköiden sijoittelua riskienarvioinnin perusteella tilapäisesti optimaalisiin paikkoihin jatketaan yhteistyössä sairaanhoitopiirin ensihoitokeskuksen kanssa.

5.6.2 Varautuminen häiriötilanteisiin

Pelastuslaitoksen tulee määritellä ja päättää häiriötilanteiden varalta varautumisen perusteista ja tavoitteista, tehtävien hoitamiseksi tarvittavista suunnitelmista, niiden päivittämisen aikavälistä ja toteutumisen arvioinnista sekä varautumiseen käytettävistä voimavaroista.

1. Varautumisen perusteet ja tavoitteet

Pelastuslaitos varautuu normaaliolojen häiriötilanteisiin tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017 mukaisesti. Pelastustoimen palvelutasolla vastataan paikallisiin tarpeisiin ja onnettomuusuhkiin onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti myös häiriötilanteissa.

Pelastuslaitoksen omien voimavarojen lisäksi suunnitellaan yhteistoiminta myös toisten pelastuslaitosten ja muiden viranomaisten kanssa erityisesti laajamittaisten häiriötilanteiden hoitamiseksi ja toimintaan poikkeusoloissa.

Pelastuslain 28 §:n mukaisesti asetetaan olosuhteiden vaatiessa tehtävät tärkeysjärjestykseen etukäteissuunnittelulla yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen kanssa.

Pelastuslaitos kokoaa suuronnettomuusvalmiutena kaksi keskeytymättömään toimintaan kykenevää pelastuskomppaniaa ja perustaa toiminta-alueen- ja pelastustoiminnan johtokeskuksen kahden tunnin kuluessa ensimmäisen yksikön hälytyksestä.

2. Yllä mainittujen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat suunnitelmat, niiden päivittämisen aikaväli ja toteutumisen arviointi.

Häiriötilanteisiin varautumista ohjataan Pirkanmaan pelastuslaitoksen johtamisohjeella, pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmalla, Hätäkeskuksen hälytysohjeella ja vastemäärityllä, pelastuslaitosten välisillä yhteistoimintasopimuksilla, hätäkeskuksen kanssa sovitulla ruuhkatilannemallilla, pelastustoimintaan osallistuvien toimijoiden kanssa tehdyillä yhteistoimintasopimuksilla sekä tilannekeskuksessa ylläpidettävillä pelastustoimintaan osallistuvien resurssi- ja yhteystiedoilla.

Suunnitelmiin ja sopimuksiin määritellään vastuutahot, jotka huolehtivat sopimusten ja suunnitelmien vuosittaisista tarkistuksista ja päivityksistä tarpeen mukaan. Suunnitelmien ja sopimusten toteutumista arvioidaan palautteilla, harjoituksilla, arvioinneilla sekä säännöllisillä yhteistyöneuvotteluilla.

3. Varautumiseen käytettävistä voimavaroista

Varautumiseen on valmiussuunnitteluyksikössä osoitettu 3 henkilötyövuotta ja pelastustoiminnan suunnitteluun osallistuu tämän lisäksi johto- ja tilannekeskuksen sekä pelastustoiminnan johtamisen yksikön henkilöstöä.

5.6.3 Poikkeusolot

Pelastuslaitoksen tulee määritellä ja kyetä huolehtimaan poikkeusoloissa oman toiminnan jatkuvuudesta, valmiuslaissa säädetyistä pelastustoiminnan varautumisesta sekä pelastustoimen alueen pelastustoimintaan käytettävissä olevien voimavarojen määrittelystä sekä niiden suorituskyvystä.

Tämän lisäksi pelastuslaitoksen tulee varautua pelastustoimen valmiuslain 3 §:n kohdan 1 mukaisen aseelliseen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaan hyökkäykseen ja sen välittömään jälkitilaan tai kohdan 2 mukaiseen huomattavaan aseelliseen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaan hyökkäyksen uhkaan.

Pelastuslaitoksen tulee päättää tehtävien hoitamiseksi tarvittavista suunnitelmista, niiden päivittämisen aikavälistä ja toteutumisen arvioinnista sekä tehtäviä varten tarvittavista voimavaroista

1. Poikkeusolojen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat suunnitelmat, niiden päivittämisen aikaväli ja toteutumisen arviointi

Poikkeusoloihin varautumista ohjataan alueellinen uhka-arvioi huomioiden pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmalla, Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtamisohjeella, yhteistoimintasopimuksilla ja toimijoiden resurssi- ja yhteystiedoilla. Valmiussuunnitelmaan, sen tukiasiakirjoihin ja liitteisiin sisältyy väestön varoittamisen ja - suojaamisen järjestelyt, väestönsiirron järjestelyt, evakuoinnit, johtamisjärjestelmän täydentyminen poikkeusoloissa, pelastustoimen vastuulla olevien vss-muodostelmien mitoitus ja perustaminen, vss-henkilöstön varaaminen, koulutukset ja harjoitukset, kaluston ja rakennusten varaukset sekä omatoimisen varautumisen järjestelyjen tukeminen. Suunnitelmien ja sopimusten toteutumista arvioidaan palautteilla, harjoituksilla, arvioinneilla sekä säännöllisillä yhteistyöneuvotteluilla.

2. Tehtävän hoitamiseksi tarvittavat voimavarat

Poikkeusoloihin varautumiseen sekä muuhun varautumiseen valmiussuunnitteluyksikössä osoitettu kolme henkilötyövuotta ja valmiussuunnitteluun osallistuu tämän lisäksi pelastuslaitoksen muiden toimintayksiköiden henkilöstöä asiantuntijoina.

Pelastuslaitos varautuu kokoamaan vähintään kolme keskeytyksettömään toimintaan kykenevää pelastuskomppaniaa poikkeusolojen toimintaan.

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien henkilöstön poikkeusolojen varaukset ja poikkeusolojen tila-, ajoneuvo- ja materiaalivaraukset tehdään kahden vuoden välein. Yksittäisiä varauksia tehdään tarvittaessa.

Väestön tai sen osan siirtämiseen tarvittavat vastuu- ja tukiorganisaatiot on nimetty ja evakuointijärjestelyt on suunniteltu mukaan lukien yhteistoimintaan liittyvien ohjeiden laadinta.

Kuntien valmiustoiminnan käynnistämistä varten on laadittu uhkamalleihin liittyvät toimenpidekortit ja nimetty tarvittavat yhteistyöviranomaiset ja -tahot.

Kuntien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtamista varten on luotu valmiussuunnitelmat ja johtamisjärjestelmät.

Pelastuslaitoksen varmistetusta polttoaineiden huollosta sovitaan jakeluyhtiön kanssa ja hankitaan pelastuslaitoksen siirrettävät polttoaineen jakelusäiliöt.

5.6.4 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Pelastuslain mukaiset suunnitteluelvoitteet pelastuslaitokselle:

- Pelastuslain 30 §:n mukainen sammutusvesisuunnitelma

- Pelastuslain 33 §:n mukainen hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä
- Pelastuslain 47 §:n mukaiset yhteistoimintasuunnitelmat viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten tehtävien hoitamisesta pelastustoiminnassa ja osallistumisesta pelastustoimintaan
- Pelastuslain 48 §:n mukaiset ulkoiset pelastussuunnitelmat
- Pelastuslain 65§:n mukainen yhteistoiminta väestönsuojeluun varautumisessa
- Pelastuslain 79 §:n mukainen valvontasuunnitelma
- Sisäministeriön asetus 1363/2018 pelastustoimen suunnitelmista

1. Yllä mainittujen suunnitelmien päivittämisen aikaväli ja toteutumisen arviointi

Suunnitelmiin ja sopimuksiin määritellään vastuutahot, jotka huolehtivat sopimusten ja suunnitelmien vuosittaisista tarkistuksista ja päivityksistä tarpeen mukaan. Suunnitelmien ja sopimusten toteutumista arvioidaan palautteilla, harjoituksilla, arvioinneilla sekä säännöllisillä yhteistyöneuvotteluilla. Pelastustoiminnan suunnitelmat päivitetään uuden kansallisen pelastustoimen suunnittelurakenteen mukaiseksi.

2. Pelastustoimen suunnittelussa käytetään pelastuslaitoksen eri toimintayksiköiden henkilöstön työpanosta.

5.6.5 Öljyntorjunta

1. Öljyvahingontorjuntasuunnitelman päivittämisen aikaväli ja toteutumisen arviointi

Pelastuslaitoksen öljyvahingontorjuntasuunnitelma tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.

2. Tehtävät hoitamiseksi tarvittavat voimavarat

Öljyvahingon torjuntaan on nimetty vastuhenkilö, joka huolehtii toiminnan suunnittelusta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta. Torjuntatoiminnassa käytetään pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien voimavaroja ja tarvittaessa koneapua ja konsultointia yrityksistä.

5.7 Ensihoitopalvelut

1. Miten pelastuslaitos osallistuu ensihoitopalvelun järjestämiseen?

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa ensihoidosta ja ensivastetoiminnasta tehtyjen yhteistoimintasopimusten mukaisesti noudattaen sairaanhoitopiirin voimassa olevaa ensihoidon palvelutasopäätöstä

5.8 Kansainvälinen toiminta

1. Päätetään kansainväliseen toimintaan osallistumisesta
2. Päätetään kansainväliseen toimintaan käytettävistä voimavaroista

Pelastushenkilöstön kansainväliseen rosteriin kuuluu ja sen toimintaan osallistuu pelastuslaitoksen henkilöstöä. Kansainväliseen toimintaan osallistuu pelastuslaitoksen henkilöstöä myös pelastusalan järjestöissä kuten esim. CTIF ja FEU. Kansainvälisten sopimusten perusteella ei ole tehty paikallisia sopimuksia.

5.9 Kuntien valmiussuunnittelun tukeminen

1. Kuntien valmiussuunnittelun tukemiseen käytettävät voimavarat vuosittain
Kuntien valmiussuunnittelun tukemiseen osoitetaan vuosittain yksi henkilötyövuosi.

6. Palvelutason kehittämissuunnitelma 2020 - 2021

6.1 Onnettomuuksien ehkäisy

Valvontatoiminnan vaikuttavuutta pyritään parantamaan kohdentamalla valvontatoimintaa edelleen aiempaan riskiperusteisemmin sekä kehittämällä toimintamalleja yhteistyössä muiden pelastuslaitosten ja valvontakohteiden kanssa. Valvonnan prosesseja kehitettäessä kiinnitetään erityistä huomiota hyvän hallinnon periaatteisiin sekä annettujen korjausmääräysten jälkivalvontaan.

Pelastuslaitos jatkaa yhteistoiminnan kehittämistä kuntien sosiaali- ja terveystoimintamallien sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa erityisesti iäkkäiden tai toimintakyvyltään muutoin alentuneiden asumisen paloturvallisuuden parantamiseksi. Pelastuslaitos pyrkii toimimaan asiassa aktiivisesti myös kansallisella tasolla.

Onnettomuuksien estämiseksi ja niistä aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi kehitetään palontutkimuksen prosesseja ja lisätään toimintaan käytettäviä resursseja valtakunnallisten suuntaviivojen mukaisesti.

Turvallisuusviestinnässä otetaan käyttöön uusia tekniikan mahdollistamia keinoja ja sovelluksia turvallisuusneuvonnassa ja -koulutuksessa. Esimerkiksi pakuhuonepelejä ja virtuaalitodellisuutta voidaan hyödyntää turvallisuusviestinnässä.

Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn sisäisessä hankkeessa esiin tulleita kehittämiskohteita ja kansallisen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman uusia toimintamalleja otetaan asteittain käyttöön toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Osaamisen hallintaa rakennetaan kansallisesti rakennettavien suorituskykyvaatimusten pohjalta.

6.2 Pelastustoiminta

6.2.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Päivitetään ja täydennetään pelastuslaitoksen pelastustoimen suunnitelmien rakenne vastaamaan sisäministeriön asetusta pelastustoimen suunnitelmista (1353/2018)

Saatetaan loppuun paikallinen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän kehittämishanke.

Määritellään päällystön ja paloiesimiesten osaamisvaatimukset, kartoitetaan osaaminen ja suunnitellaan jatkotoimenpiteitä osaamisen kehittämiseksi ja ylläpidolle. Saatetaan loppuun Kangasalan paloaseman osaamiskeskuksen varustaminen ja käynnistetään laajempi henkilöstön osaamisen hallinnan ja laadun kehittäminen.

Tarkastellaan alueellista paloasemaverkkoa ja tehdään yhteistyötä kuntien kanssa uusien paloasemahankkeiden osalta Urjalassa ja Hämeenkyrössä. Hämeenkyrössä paloasemasuunnittelu on käynnistetty paloaseman rakentamiseksi 2020 huomioiden Hämeenkyrön uusi ohitustie. Suunnittelu aloitetaan paloaseman rakentamiseksi Tampereen läntiselle ja Tampereen

eteläiselle alueelle toimintaympäristön analyysin perusteella tiivistyvän kaupunkirakenteen, muuttuvien liikenneolosuhteiden ja pelastustoiminnan toimintavalmiuden turvaamiseksi.

Kehitetään laadukkaampi logistiikkajärjestelmä tavaroiden siirtämisen ja alueellisen kalustonhuollon toimivuuden takaamiseksi.

6.2.2 Varautuminen häiriötilanteisiin

Pelastuslaitoksen energian, tarvikkeiden ja materiaalien alueellista huoltovarmuutta sekä logistiikkajärjestelmän toimintaa häiriötilanteissa kehitetään.

6.2.3 Poikkeusolot

Pelastuslaitoksen poikkeusolojen pelastusmuodostelmien (väestönsuojelumuodostelmien) rakennetta suunnitellaan ja uudistetaan osana väestönsuojelun kokonaisuuden kehittämistä, vastaamaan pelastuslaitoksen nykytilannetta sekä puolustusvoimien tuottamaa alueellista uhkarviota.

Väestönsuojelun aluejakoa ja johtamista uudistetaan osana väestönsuojelun kokonaisuuden kehittämistä.

Toimintaohjetta pelastustoiminnan poikkeusolojen toimivaltuuksien käytöstä sekä muista normaaliolojen toiminnasta poikkeavista toimintamalleista ja voimavaroista valmistellaan valtakunnallisen työryhmätyön pohjalta.

6.2.4 Öljyntorjunta

Öljyntorjuntakaluston sijoittelu eri paloasemille vakiinnutetaan ja henkilöstön osaaminen öljyntorjuntatehtäviin pidetään riittävällä tasolla. Öljyntorjuntakaluston hankintatarpeista tehdään pidemmän aikavälin suunnitelma, joka liitetään osaksi pelastuslaitoksen yleiseen hankintaohjelmaan.

6.2.5 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Yhteistoimintasuunnitelmia muiden viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten osallistumisesta pelastustoimintaan sekä pelastuslaitoksen antamasta virka-avusta päivitetään tarpeen mukaan.

Vesipelastuksen riskikartoitus päivitetään ja sen perusteella laaditaan uusi suunnitelma vesipelastuksesta Pirkanmaalla.

Palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään erityisesti osaamista vaarallisten aineiden mittaustoiminnassa ja luodaan riskikartoitus sekä soveltuvin osin toimintaohjeistusta vaarallisten aineiden tehtäviin.

6.3 Ensihoito

Ensihoitotoimintaa kehitetään Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Ensivastetoimintaa kehitetään pelastuslaitoksen ja sairaanhoitopiirin ensivastetoiminnan toteuttamisesta solmiman sopimuksen mukaisesti. Sopimus

sisältää Pirkanmaan pelastuslaitoksen toteuttaman ensivastetoiminnan sekä toimintaperiaatteet järjestettäessä ensivastetoimintaa pelastuslaitoksen sopimuspalokuntien pelastusyksiköillä.

6.4 Kunnan valmiustoiminnan tukeminen

Pelastuslaitos kehittää edelleen toimintamalleja kuntien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toiminnan tukiorganisaationa. Pelastuslaitos sopii Pirkanmaan pelastustoimen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti muusta tarvittavasta yhteistoiminnasta kuntien kanssa. Keskeisenä elementtinä pelastustoimen tilannekuvan kehittämisessä ja kuntien toiminnan tukemisessa on pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskus, jonka toimintaa ja roolia vahvistetaan.